

معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری
دیرخازن شورای راهبردی فناوری ها و تولیدات دانش بنیان

گزارش عملکرد یک ساله

اجرایی سازی

قانون جهش تولید دانش بنیان

تیر ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برخی از این قوانینی که شما تصویب کرده‌اید، قوانین راهبردی است؛ یعنی قوانین موضوعی و مقطعی نیست، قوانین راهبردی است برای کشور که واقعاً جای احترام و تجید دارد؛ چه در زمینه‌های اقتصادی، چه در زمینه‌های غیر اقتصادی؛ در همه‌ی اینها، قانون «اقدام راهبردی» که همان اول کار تصویب کردید، یک قانون اساسی است، یک قانون مهمی است. یا قانون «حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» که به معنای واقعی کلمه از آن قانون‌های حیاتی است. بنده سالها است، یعنی چند سال است، این را می‌گویم، اما قانون شما غیر از گفتن ما است؛ گفتن مادر مواردی حالت نصیحت پیدا میکند، [ولی] قانون شما اجرائی و الزامی است، باید عمل بشود. این قانون خیلی قانون مهمی است. یا قانون «**جش تولید و انش بنیان**»؛ اینها قوانین راهبردی است.

بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی

سوم خرداد ۱۴۰۲

فهرست مطالب

خلاصه مدیریتی	۱
مقدمه	۷
بخش اول: گزارش تدوین و تصویب آیین نامه های اجرایی	۱۵
بخش دوم: گزارش عملکرد شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان	۲۱
بخش سوم: گزارش عملکرد کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان	۳۰
بخش چهارم: گزارش عملکرد اقدامات اجرایی قانون	۳۵
۱-۴ تهیه فهرست اقلام راهبردی دستگاه ها	۳۶
۲-۴ برنامه های تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین دستگاه ها	۳۸
۳-۴ صندوق نوآوری و شکوفایی	۴۰
۴-۴ صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی	۴۱
۵-۴ تأمین مالی و سرمایه گذاری	۴۴
۱-۵-۴ سرمایه گذاری سازمان های توسعه ای	۴۴
۲-۵-۴ سرمایه گذاری مشترک بانک ها و صندوق نوآوری و شکوفایی	۴۵
۶-۴ امتیازات قانونی	۴۶
۱-۶-۴ رفع چالش های ناشی از تحریم	۴۶
۲-۶-۴ حمایت های حقوقی و قضایی	۴۷
۳-۶-۴ منع رقابت	۴۷
۴-۶-۴ حمایت های بیمه ای	۴۸
۵-۶-۴ استقرار در واحدهای مسکونی	۴۹
۶-۶-۴ حمایت های گمرکی	۴۹
۷-۴ انرژی های تجدیدپذیر	۴۹
۸-۴ حمایت های مالیاتی	۵۱
۱-۸-۴ اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه	۵۱
۲-۸-۴ اعتبار مالیاتی سرمایه گذاری	۵۲
۹-۴ ترک تشریفات مناقصه در تولید بار اول محصولات دانش بنیان	۵۳
۱۰-۴ توسعه زیست بوم استانی	۵۴
۱۱-۴ برگزاری جلسات و دوره های ترویجی و آموزشی	۶۱
بخش پنجم: چالش های اجرای قانون	۶۵
۱-۵ عدم تخصیص بودجه	۶۶

- ۵-۲ تضعیف حمایت‌های قانون..... ۶۷
- ۵-۳ تکمیل ضوابط دستگاهی..... ۶۸
- ۵-۴ عدم همکاری دستگاه‌ها..... ۶۹

فهرست جداول

- جدول ۱ - روند افزایش تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان در ۳ سال اخیر..... ۸
- جدول ۲ - روند افزایش اشتغال و درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان در ۳ سال اخیر..... ۹
- جدول ۳ - فهرست آیین‌نامه‌های اجرایی قانون جهش تولید دانش‌بنیان..... ۱۷
- جدول ۴ - تصویب‌نامه نخستین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان..... ۲۶
- جدول ۵ - تصویب‌نامه دومین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان..... ۲۷
- جدول ۶ - وضعیت ارسال فهرست اقلام راهبردی توسط دستگاه‌ها..... ۳۷
- جدول ۷ - افزایش سرمایه صندوق‌های پژوهش و فناوری..... ۴۴
- جدول ۸ - طرح‌های سرمایه‌گذاری فناورانه سازمان‌های توسعه‌ای..... ۴۵
- جدول ۹ - خلاصه وضعیت درخواست‌های بررسی رقابت بخش دولتی/عمومی..... ۴۸
- جدول ۱۰ - آمار پروژه‌ها و طرح‌های دریافتی در سامانه اعتبار ۱۴..... ۵۲
- جدول ۱۱ - طرح‌های سرمایه‌گذاری فناورانه توسعه زیست‌بوم فناوری و نوآوری..... ۵۳
- جدول ۱۲ - عملکرد کارگروه تولید بار اول در سال ۱۴۰۱..... ۵۴
- جدول ۱۳ - اقدامات صورت گرفته در استان یزد در راستای اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان..... ۵۵
- جدول ۱۴ - دوره‌های آموزشی مشترک معاونت علمی، مرکز تحقیقات و صندوق نوآوری و شکوفایی..... ۶۲

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱ - عملکرد اجرایی‌سازی قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان طی یک دهه گذشته..... ۸
- شکل ۲ - روند زمانی تصویب قانون جهش تولید دانش‌بنیان..... ۱۰
- شکل ۳ - وضعیت تکالیف قانون جهش تولید دانش‌بنیان در یک نگاه..... ۱۶
- شکل ۴ - زمان‌بندی تصویب تکالیف قانون جهش تولید دانش‌بنیان در هیئت وزیران..... ۱۷
- شکل ۵ - اعضای شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان..... ۲۲
- شکل ۶ - نخستین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان..... ۲۵
- شکل ۷ - دومین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان..... ۲۸
- شکل ۸ - اعضای کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان..... ۳۱
- شکل ۹ - جلسات کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان..... ۳۴
- شکل ۱۰ - عملکرد صندوق‌های پژوهش و فناوری غیردولتی (۱۴۰۲-۱۳۹۸)..... ۴۳
- شکل ۱۱ - فرایند ارزیابی طرح‌های تحقیق و توسعه جهت اعطای اعتبار مالیاتی..... ۵۱

خلاصه مدیریتی

سال ۱۴۰۱ از منظر حکمرانی اقتصاد دانش‌بنیان، سالی پربار و پرثمر برای کشور محسوب می‌شود و می‌توان آن را نقطه عطفی در تاریخ سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری کشور دانست. سالی که به تدبیر مقام معظم رهبری ^{مدظله‌العالی} سال **تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین** نامیده شد و در طلیعه آن قانون جهش تولید دانش‌بنیان توسط مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. قانونی که با توجه به گذشت بیش از ۱۰ سال از تصویب و اجرای قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و ضرورت یافتن بازنگری در قانون، رفع چالش‌ها و مسائل موجود در این حوزه و لزوم ترغیب بازیگران بزرگ و اثرگذار اقتصاد کشور به فعالیت در زمینه توسعه فناوری، طی دو سال همکاری نزدیک مجلس شورای اسلامی با دولت و به طور خاص، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری تدوین شده بود، در خرداد ماه ۱۴۰۱ توسط ریاست محترم جمهوری ابلاغ و فرایند اجرایی‌سازی آن بلافاصله توسط این معاونت آغاز شد.

در طول یک سال گذشته، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری که به موجب ماده (۲۰) قانون مسئولیت پیگیری اجرای آن را برعهده دارد، با تمام توان در راستای انجام تکالیف خود و پیگیری انجام تکالیف دیگر دستگاه‌ها فعالیت کرده است و تغییرات ایجادشده در این معاونت در سال ۱۴۰۱ به هیچ وجه خللی در این رویکرد ایجاد نکرده و اجرای قانون حتی یک روز هم به تأخیر نیفتاده است.

تقارن شعار سال ۱۴۰۱ با اهداف قانون جهش تولید دانش‌بنیان و توجه ویژه دولت سیزدهم به رفع موانع و مشکلات کشور با استفاده از ظرفیت‌های جوانان تحصیلکرده و توانمندی که در قالب شرکت‌های دانش‌بنیان و واحدهای فناور فعالیت می‌کنند، عزمی جدی و همتی راستین را در مجموعه دولت ایجاد کرد تا اجرای این قانون با کمترین تأخیر و با بالاترین سرعت ممکن آغاز شود. به همین سبب، بلافاصله پس از ابلاغ قانون به مدد مساعدت‌های معاون اول محترم رئیس‌جمهور، آیین‌نامه‌های اجرایی قانون با قید فوریت، پس از بررسی در کمیسیون‌های مربوطه وارد دستورکار هیئت وزیران شدند. به طوری که از مجموع ۱۵ تکلیف مصرح در قانون، طی کمتر از ۶ ماه ۱۲ مورد (۸۰ درصد از تکالیف) به تصویب هیئت وزیران رسیدند.

هم‌زمان با پیشبرد تدوین و تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی قانون، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری به‌عنوان محل استقرار دبیرخانه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان که مسئولیت سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و پیگیری اجرا قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و قانون جهش تولید دانش‌بنیان را برعهده دارد، مقدمات لازم برای برگزاری نخستین جلسه شورا را از خردادماه ۱۴۰۱ آغاز کرد. به لطف همکاری رئیس محترم دفتر رئیس‌جمهور نخستین جلسه شورا با حضور حداکثری اعضاء و ریاست رئیس‌جمهور محترم در تاریخ ۹ تیر ۱۴۰۱ یعنی تنها یک ماه پس از ابلاغ قانون تشکیل شد. هدف‌گذاری اصلی دبیرخانه برای جلسات شورا در سال ۱۴۰۱ تکمیل بسته مقررات لازم برای اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان از طریق تدوین و تصویب دستورالعمل‌های اجرایی آن بود که به لطف خدا، پس از برگزاری دومین

جلسه شورا در تاریخ ۲۰ دی ۱۴۰۱، به طور کامل محقق شد و ۸ دستورالعمل تدوین شده توسط اعضای شورا به تصویب رسید.

معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری به عنوان دبیرخانه شورا، کارگروهی را به عنوان **بازوی تخصصی شورا** در سطح معاونین وزرا به منظور پیشنهاد سیاست ها و اقدامات اجرایی، پیگیری مصوبات شورا و تدوین سازوکار لازم برای اجرای قانون ایجاد کرده است که از زمان برگزاری نخستین جلسه شورا تا کنون، ۱۵ جلسه آن تشکیل شده است و به لطف همکاری و تعهد دستگاه های عضو کارگروه، ثمره آن علاوه بر تدوین دستورالعمل های اجرایی قانون جهت تصویب در شورا، رسیدگی به اجرای مفاد مختلف قانون از جمله منع رقابت بخش دولتی با بخش خصوصی، تعیین اولویت های ملی دستگاه های اجرایی، سرمایه گذاری سازمان های توسعه ای، اعتبار مالیاتی سرمایه گذاری، صدور مجوز صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی و تدوین ضوابط مربوط به این صندوق ها و بازنگری در شیوه نامه ارزیابی شرکت های دانش بنیان بوده است.

از جمله ویژگی های متفاوت قانون جهش تولید دانش بنیان در مقایسه با قوانین و مقررات پیشین حوزه دانش بنیان، علاوه بر وجود ابزارهای جدیدی مانند اعتبار مالیاتی توجه به مخاطبانی مثل صنایع، هلدینگ ها و شرکت های بزرگ غیردانش بنیان، سازمان های توسعه ای، نهادهای عمومی غیردولتی و ... است که با وجود سهم بالایی که از اقتصاد کشور دارند، در زیست بوم علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان نقش پررنگی نداشته اند. از این رو، ترغیب این بازیگران جدید به مشارکت در توسعه اقتصاد دانش بنیان نیازمند تلاش برای ترویج قانون در بین آنهاست. به همین سبب، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری پس از تکمیل فاز مقررات گذاری اجرای قانون، دوره های ترویجی و آموزشی متعددی را در راستای آشنایی مخاطبان دانش بنیان و غیردانش بنیان با قانون جهش تولید دانش بنیان برگزار کرده است و قصد دارد با استفاده از ظرفیت بی بدیل رسانه های جمعی و شبکه های اجتماعی به ترویج هرچه گسترده قانون در سطح جامعه بپردازد. در کنار آنچه در خصوص تدوین مقررات و ضوابط لازم برای اجرای قانون گفته شد، سال نخست قانون جهش تولید دانش بنیان از منظر اجرای مفاد آن نیز علی رغم تمامی چالش ها و موانع موجود بر سر راه پیاده سازی قانون، پیشرفت چشمگیری داشته است.

در حوزه تأمین مالی، صندوق نوآوری و شکوفایی در سال ۱۴۰۱ حدود ۷/۳ هزار میلیارد تومان تسهیلات و ۳/۷ هزار میلیارد تومان ضمانت نامه در اختیار شرکت های دانش بنیان متقاضی قرار داده است. تعداد صندوق های پژوهش و فناوری دارای مجوز فعالیت به عدد ۷۰ و سرمایه ثبتي آنها به ۲/۶ هزار میلیارد تومان رسیده است که نسبت به ابتدای سال ۱۳۹۸ افزایشی بیش از ۳۳ برابر را نشان می دهد. میزان ضمانت نامه ها و

تسهیلات اعطایی این صندوق‌ها نیز در فروردین ماه ۱۴۰۲ به ترتیب به مبلغ ۱۷/۵ و ۱۹/۹ هزار میلیارد تومان رسیده است که نسبت به ابتدای سال ۱۳۹۸ افزایشی ۲۰ و ۱۲۵ برابری را نشان می‌دهد.

علاوه بر این، با تدوین و ابلاغ دستورالعمل ایجاد صندوق‌های پژوهش و فناوری خطرپذیر شرکتی در کارگروه دائمی شورا و استقبال نام‌های آشنایی چون فولاد مبارکه اصفهان، اسنوا، هلدینگ خلیج فارس و ... از راه‌اندازی صندوق‌های پژوهش و فناوری خطرپذیر شرکتی (در مجموع ۷ صندوق)، این مسئله در بین صنایع و شرکت‌های بزرگ کشور انتشار گسترده‌ای پیدا کرده و امروز بیش از ۵۰ درخواست برای تأسیس این نوع از صندوق‌ها به دبیرخانه شورا ارسال شده است.

همچنین سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و شرکت سهامی مادر تخصصی مدیریت ساخت و تهیه کالای آب و برق (ساتکاب) که بعنوان سازمان‌های توسعه‌ای به موجب بند «ت» ماده (۱۷) قانون مجوز سرمایه‌گذاری در طرح‌های فناورانه را دریافت کرده‌اند، تا کنون سه طرح سرمایه‌گذاری به ارزش مجموع ۱۳۵ میلیون دلار را در کارگروه دائمی شورا به تصویب رسانده‌اند و این موضوع می‌تواند فتح بابی برای ورود اثربخش و گسترده سازمان‌های توسعه‌ای به عرصه توسعه فناوری در کشور باشد.

در زمینه اعطای اعتبار مالیاتی که تجربه جدید و خطیری برای حوزه سیاست‌گذاری کشور محسوب می‌شود، از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا کنون بیش از ۲۰۰۰ طرح از بیش از ۳۵۰ شرکت برای برخورداری از اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه به دبیرخانه شورا ارسال شده است که از این بین، تا کنون حدود ۴۰۰ طرح مورد پذیرش قرار گرفته‌اند. در خصوص اعتبار مالیاتی سرمایه‌گذاری نیز این حمایت بیشتر برای توسعه زیرساخت‌های زیست‌بوم فناوری و نوآوری مورد استقبال قرار گرفته است؛ به طوری که تا کنون ۷ طرح از طرف مجموعه‌های مستعد کشور از جمله پارک فناوری پردیس، دانشگاه صنعتی شریف و شهر علمی تحقیقاتی اصفهان به ارزش بیش از ۱/۲ هزار میلیارد تومان دریافت و مورد تأیید کارگروه قرار گرفته است.

ضمناً در راستای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و رفع مشکلات و موانع فعالیت آن‌ها نخستین شعبه تخصصی رسیدگی به دعاوی دانش‌بنیان در تیرماه ۱۴۰۱ به همت دادگستری کل استان تهران در مجتمع رسیدگی به دعاوی تجاری ایجاد شد و با توجه به ابلاغ دستورالعمل ایجاد شعب تخصصی دانش‌بنیان در اردیبهشت ۱۴۰۲ توسط رئیس محترم قوه قضاییه انتظار می‌رود تعداد این شعب در سال دوم اجرای قانون رشد قابل توجهی را تجربه کند تا شرکت‌های دانش‌بنیان سراسر کشور از این امتیاز برخوردار شوند.

همچنین در راستای عمل به منویات و رهنمودهای مقام معظم رهبری در خصوص جلوگیری از رقابت بخش دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی که در بند «پ» ماده (۱۰) قانون به آن اشاره شده است، دبیرخانه شورا تا کنون ۷ درخواست از طرف شرکت‌های دانش‌بنیان دریافت کرده و بررسی آن‌ها در دستور کار خود قرار

داده است. با این حال، اجرای صحیح و اثربخش این بند از قانون، به دلیل گستردگی حضور دولت و نهادهای عمومی غیردولتی در عرصه تولید و نیز فعالیت آن‌ها در قالب شرکت‌های شبه‌خصوصی با ساختار سهامداری درهم‌تنیده تشخیص مصادیق رقابت و تصمیم‌گیری در خصوص درخواست‌ها را بسیار دشوار می‌سازد. با این حال، دبیرخانه شورا مصمم است با تمام توان در راستای تحقق این مطالبه رهبر انقلاب گام بردارد.

با هدف حمایت از بومی‌سازی اقلام و تجهیزات موردنیاز دستگاه‌های اجرایی و جلوگیری از خروج ارز از کشور برای واردات، از ۱۱۹ درخواست دریافت‌شده جهت برخورداری از امتیاز ترک تشریفات مناقصه، ۳۵ درخواست ابلاغ و ۱۴ درخواست منجر به عقد قرارداد شده است که ارزش مجموع این قراردادها ۱۶۰/۵ میلیون دلار می‌باشد.

با وجود تمام اقدامات انجام‌شده در سال نخست اجرای قانون، همچنان راهی طولانی و ناهموار بر سر راه پیاده‌سازی کامل و بی‌نقص آن وجود دارد. اکنون با گذشت یک سال از تصویب این قانون، رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در سالگرد تصویب قانون یعنی سوم خرداد ۱۴۰۲ آن را از جمله قوانین راهبردی تصویب‌شده توسط مجلس برشمردند و در مسیر تأکیدات و حمایت‌های همیشگی خود از جریان علمی کشور و تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، بر ضرورت توجه به این قانون مترقی صحه گذاشتند، اهمیت اجرایی‌سازی دقیق و اثربخش آن بیش از پیش احساس می‌شود. قدر و ارزش این قانون راهبردی زمانی بیشتر مشخص می‌شود که نقش ابزارهای تعریف‌شده آن در تدوین نقشه‌ی راه دانش‌بنیان کردن اقتصاد ملی و برنامه‌ی عملیاتی آن که در دیدار فروردین‌ماه معظم له با مسئولان نظام تصریح شد، مورد توجه و تأکید قرار گیرد.

با این حال، فتح این قله بلند و اهتزاز پرچم پرافتخار جمهوری اسلامی ایران بر فراز آن، علاوه بر نیاز مبرم به همکاری همه‌جانبه دستگاه‌های اجرایی با موانع و چالش‌هایی همراه است که بدون رفع آن‌ها شکل‌گیری اقتصاد دانش‌بنیان متکی به دانش و فناوری جوانان نخبه ایرانی در کشور ممکن نخواهد بود. این چالش‌ها طی سال نخست اجرای قانون در چهار محور مسئله‌ساز بوده‌اند:

الف) عدم تخصیص مناسب بودجه: وزارت امور اقتصادی و دارایی، گمرک جمهوری اسلامی ایران و سازمان برنامه و بودجه همکاری لازم برای تحقق و تخصیص بندهای درآمدی قانون جهش تولید دانش‌بنیان در ماده (۳) با موضوع حقوق ورودی ماشین‌آلات، بند (الف) ماده (۱۱) با موضوع مالیات و عوارض صادرات مواد خام و نیمه‌خام و ماده (۱۶) با موضوع دریافت تعریف برق تجدیدپذیر را در سال گذشته انجام نداده‌اند. با وجود این رویکرد و عدم همکاری لازم، اهداف تصریح‌شده در قانون برای هزینه‌کرد این درآمدها که افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی از جمله مهم‌ترین آن‌هاست، محقق نخواهد شد.

ب) **تضعیف حمایت‌های قانون:** طرح‌هایی مانند اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی به دولت ارسال شده است و نیز تکلیف این وزارتخانه در بند (۵) جز «خ» ماده (۳) لایحه برنامه هفتم توسعه بر کاهش تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی به صورت سالانه ۱۰ درصد (در مجموع پنج سال ۵۰ درصد) علاوه بر بی‌اثر ساختن حمایت‌های مالیاتی قانون جهش تولید دانش‌بنیان موجب سلب اعتماد صنایع و شرکت‌های بزرگ کشور نسبت به سرمایه‌گذاری در حوزه تحقیق و توسعه خواهد شد.

ج) **تکمیل ضوابط دستگاهی:** دستگاه‌هایی مانند بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران با عدم تدوین ضوابط و دستگاه‌هایی مانند سازمان بورس با تدوین ضوابطی مغایر با روح قانون اجرای برخی مفاد آن از جمله سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و صندوق نوآوری و شکوفایی، اعطای سند اعیانی به واحدهای فناور مستقر در پارک‌های علم و فناوری، فعالیت صندوق‌های پژوهش و فناوری به‌عنوان رکن مدیر در صندوق‌های بورسی و ... را با مشکل مواجه ساخته است.

د) **عدم همکاری دستگاه‌ها:** دستگاه‌های اجرایی و وزارتخانه‌ها بعضاً اهمیت قانون جهش تولید دانش‌بنیان را علی‌رغم تمام تأکیدات مقام معظم رهبری و ریاست محترم جمهوری درک نکرده و پیاده‌سازی آن را به صورت جدی دنبال نمی‌کنند. به عنوان نمونه، در راستای تدوین فهرست اقلام راهبردی دستگاه‌های اجرایی با وجود پیگیری‌های مکرر کتبی و غیرکتبی دبیرخانه شورا، تنها ۱۷ دستگاه از ۴۵ دستگاه فهرست خود را به دبیرخانه ارسال کرده‌اند. همچنین وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به‌عنوان مسئول پیگیری مواد مرتبط با پارک‌های علم و فناوری، تا کنون عزم خود برای تحقق اهداف قانون جهش تولید دانش‌بنیان در زمینه پارک‌های علم و فناوری از خود نشان نداده است.

در هر صورت، زیر سایه عنایات خاصه حضرت ولی‌عصر (عج)، رهنمودهای داهیانه مقام معظم رهبری و با تلاش مجموعه دولت، اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان که به همت نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در اردیبهشت ۱۴۰۱ تصویب شد، در سال نخست پیشرفت قابل توجهی را به همراه داشت و امروز در جایی ایستاده‌ایم که می‌توانیم با استفاده از مفاد قانون گام‌های بلند و محکمی را در جهت رشد اقتصاد دانش‌بنیان کشور برداریم تا علاوه بر افزایش تعداد، اشتغال و درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان کشور، صنایع و شرکت‌های بزرگ کشور را نیز وارد عرصه فعالیت‌های دانش‌بنیان کرده و به تحقق هدف سهم ۴ درصدی تحقیق و توسعه از تولید ناخالص داخلی کشور نزدیک‌تر شویم و نام ایران را بر قله‌های فناوری و نوآوری جهان طنین‌انداز کنیم.

مقدمه

تصویب قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات در سال ۱۳۸۹ نقطه عطفی در تاریخ سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری کشور بود که هرچند در عرصه اجرایی‌سازی با حدود دوسال تأخیر همراه شد اما پیاده‌سازی آن طی دهه گذشته زمینه ایجاد یکی از بزرگترین زیست‌بوم‌های نوآوری در منطقه خاورمیانه را فراهم آورد. زیست‌بومی شامل بیش از ۸۸۰۰ شرکت دانش‌بنیان با درآمد سالانه نزدیک به ۳۱۹ هزار میلیارد تومان و ایجاد بیش از ۳۳۰ هزار شغل برای جوانان متخصص و تحصیلکرده کشور.

شکل ۱ - عملکرد اجرایی‌سازی قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان طی یک دهه گذشته

جدول ۱ - روند افزایش تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان در ۳ سال اخیر

سال	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	تیر ۱۴۰۲
تولیدی نوع ۱	۶۴۴	۶۸۹	۶۹۶	۷۳۱
تولیدی نوع ۲	۳۲۱۲	۳۵۰۳	۴۱۳۹	۴۳۳۱
تولیدی نوع ۳	۱۵	۱۳۰	۵۴۵	۶۳۰
نوپا نوع ۱	۴۵۶	۴۲۳	۲۸۱	۳۰۷
نوپا نوع ۲	۱۵۱۱	۱۷۲۱	۱۹۸۵	۲۰۹۷
نوپا نوع ۳	۳۵	۱۶۶	۶۱۴	۷۱۸
مجموع	۵۸۷۳	۶۶۳۲	۸۲۶۰	۸۸۱۴

جدول ۲ - روند افزایش اشتغال و درآمد شرکت های دانش بنیان در ۳ سال اخیر

سال	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
اشتغال (نفر)	۲۶۱.۴۵۸	۳۲۲.۴۸۶	۳۳۰.۶۶۵
درآمد (هزار میلیارد تومان)	۱۶۹	۲۲۳	۳۱۹

پس از گذشت حدود ۱۰ سال از تصویب و اجرایی سازی قانون حمایت از شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری ها و اختراعات، بحث شناسایی و بررسی چالش ها و مشکلات شرکت های دانش بنیان و زیست بوم فناوری و نوآوری کشور در مجلس شورای اسلامی مطرح شد؛ موضوعی که نهایتاً تدوین طرحی به نام «جهش تولید دانش بنیان» و متعاقب آن تصویب این طرح به عنوان یک قانون جدید در مجلس را در پی داشت.

طی این بازه زمانی ۱۰ ساله مهمترین بخش از حمایت های طرف عرضه فناوری و نوآوری در کشور سیاست های حمایت از شرکت های دانش بنیان بود که در قالب قانون حمایت از شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان و آیین نامه ها و حمایت های تکمیلی آن انجام می شد. این قانون به دنبال آن بود تا با بهره گیری از ظرفیت های کامل قانونی، از شرکت های توانمند در این حوزه حمایت کند. اما ارزیابی وضعیت زیست بوم فناوری و نوآوری کشور طی این ۱۰ سال نشان داد که گلوگاه اصلی کشور در این حوزه در بعد سیاست های تحریک تقاضا است. یعنی لازم بود به منظور توسعه بازار و ایجاد تقاضا برای محصولات دانش بنیان و توسعه تولید این محصولات، استفاده از ظرفیت بازارهای قابل مدیریت کشور، اتصال شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان به بدنه اصلی اقتصاد و دستگاه های اجرایی کشور، صیانت از بازار ملی محصولات دانش بنیان، شناسایی چالش شرکت ها در گسترش تولید محصولات دانش بنیان و تلاش برای رفع آنها، جدیت بیشتری در دستور کار قرار گیرد.

بدین شکل، زمینه لازم برای تدوین و تصویب قانون جهش تولید دانش بنیان با هدف رفع چالش های اساسی اقتصاد دانش بنیان کشور به وجود آمد. روندی که در شکل ۲ نمایش داده شده است.

شکل ۲ - روند زمانی تصویب قانون جهش تولید دانش بنیان

البته این دو قانون از اشتراکاتی برخوردار هستند. اولاً هر دو با نقش آفرینی محوری نهاد «معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور» به عنوان متولی اصلی توسعه اقتصاد دانش بنیان در کشور تدوین شده اند؛ متن اولیه لایحه قانون اول توسط این معاونت تهیه و به دولت وقت ارائه شد و قانون دوم نیز اگرچه در قالب طرح پیشنهادی نمایندگان مجلس شورای اسلامی تنظیم و به ثبت رسید، اما این معاونت در تنظیم محتوای آن مشارکتی فعال داشت. ثانیاً محوریت محتوایی هر دو قانون، توسعه فناوری و تاحدودی نوآوری بوده است و در آن ها به دیگر مقولات مرتبط از جمله آموزش عالی و پژوهش کمتر پرداخته شده است. ثالثاً در هر دو قانون، مقوله حکمرانی در نظام نوآوری مورد توجه قرار داشته و وظایف و مأموریت هایی برای دستگاه ها و ساختار حکمرانی تعیین شده است. برخی مقولات از جمله نظام تأمین مالی و ابزارها و سازوکارهای مرتبط نیز در هر دو قانون مورد توجه قرار داشته است. اما تفاوت های مهم و قابل توجهی بین این دو قانون وجود دارد که در ادامه به آن اشاره می شود:

- **توجه به فناوری ها و صنایع منتخب و اولویت دار:** در قانون اول، صنایع منتخب و اولویت دار مورد اشاره قرار نگرفته اند و حمایت ها طراحی شده، به صورت افقی و عمومی مطرح شده اند. اما در قانون جهش تولید دانش بنیان، اقلام راهبردی و اولویت دار مورد تأکید واقع شده اند. به عنوان نمونه در ماده (۱) این قانون، دستگاه های اجرایی موظف شده اند سالیانه اقلام راهبردی مورد نیاز خود را شناسایی

و اعلام کنند. در ماده (۳) نیز به صنعت ماشین سازی پرداخته شده و معافیت واردات ماشین آلات خطوط تولید از پرداخت حقوق ورودی که مانعی جدی برای توسعه صنعت ماشین سازی در دهه های اخیر محسوب می شده است، حذف و منابع جدید با اولویت توسعه صنایع ماشین سازی داخلی تخصیص یافته است. در ماده (۱۶) این قانون نیز مسئله راهبردی توسعه انرژی های تجدیدپذیر در کشور مدنظر قرار گرفته است.

- **توسعه ابزارهای تأمین مالی و بهره گیری از ظرفیت بانک و بازار سرمایه:** در قانون اول در حوزه تأمین مالی، صرفاً به تأسیس صندوق نوآوری و شکوفایی اشاره شده است، اما در قانون جهش تولید دانش بنیان، علاوه بر گسترش نقش صندوق نوآوری و شکوفایی، و نیز ارتقاء جایگاه صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی، به نقش بانک ها و بازار سرمایه در حوزه فناوری و نوآوری نیز توجه شده است همچنین در این قانون، نحوه بهره گیری از اعتبار مالیاتی برای تشویق سرمایه گذاری شرکت های پذیرش شده در بازار سرمایه در شرکت ها و فعالیت های دانش بنیان مشخص شده است.
- **اتخاذ رویکرد استانی و منطقه ای در توسعه فناوری:** در قانون اول، زیرساخت قانونی لازم برای شناسایی و حمایت از شرکت های دانش بنیان در کشور تعیین شده است، بدون آنکه نگاه ویژه ای به فناوری های خاص یا بُرش منطقه ای و استانی در این رویکرد در نظر گرفته باشد. اما در قانون جهش تولید دانش بنیان، «توسعه زیست بوم نوآوری و اقتصاد دانش بنیان در استان ها» مورد توجه قرار گرفته و برای استانداران و نیز شورای برنامه ریزی و توسعه استان، مأموریت های جدید در این حوزه تعریف شده است.
- **پیش بینی سازوکارهای هماهنگ کننده با دستگاه های اجرایی:** برخلاف قانون اول که صرفاً نقش ها و مأموریت هایی را برای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و تنها در یک مورد برای وزارت امور اقتصادی و دارایی تعیین کرده بود، قانون جهش تولید دانش بنیان مأموریت های متعددی را برای دستگاه های اجرایی مختلف تعیین کرده است. به عبارتی رویکرد کلی حاکم بر این قانون، نقش آفرینی بخش های مختلف فعال در اقتصاد و از جمله، دستگاه های اجرایی مختلف در حوزه اقتصاد دانش بنیان است.
- **اصلاح فضای اقتصاد کلان در راستای تشویق نوآوری:** در قانون اول صرفاً به زیست بوم فناوری پرداخته شده و ارتباط آن با فضای اقتصاد کلان مورد توجه قرار نداشته است. اما در قانون جهش تولید دانش بنیان از نگاه گلخانه ای پیشین فاصله گرفته شده و در برخی موارد اصلاح سیاست های

حاکم بر اقتصاد کلان نیز مورد توجه قانونگذار قرار داشته است. به عنوان نمونه در بند (الف) ماده (۱۱) این قانون، صادرات مواد نیمه خام مشمول عوارض صادراتی تعیین شده است. این سیاست می تواند عامل موثری برای تزریق فناوری های نوین و ایجاد ارزش افزوده بالاتر در صنایع سنتی کشور باشد.

● **اصلاح نظام حکمرانی فناوری و نوآوری:** اگرچه در قانون اول مأموریت هایی در سطح نظام حکمرانی پیشبینی شده است، اما اصلاح نظام حکمرانی در حوزه اقتصاد دانش بنیان، تنها در قانون دوم موردنظر قانونگذار قرار گرفته است به نحوی که در ماده (۸) این قانون، «شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان» ایجاد شده و علاوه بر آنکه وظایف شورای علوم، تحقیقات و فناوری در حوزه شرکت های دانش بنیان به این شورا انتقال یافته، وظایف متعدد دیگری نیز در مواد مختلف قانون برای آن تعیین شده است. به این ترتیب در عین حال که مأموریت های شورای علوم، تحقیقات و فناوری در حوزه آموزش عالی و پژوهش با تصویب قانون جدید نیز همچنان به قوت خود باقی است، اما نقش های جدید حکمرانی در حوزه اقتصاد دانش بنیان و اکوسیستم نوآوری، به شورای جدید محول شده است.

لذا با توجه به گذشت ۱ سال از ابلاغ قانون جهش تولید دانش بنیان و در اجرای ماده (۲۰) قانون جهش تولید دانش بنیان، در ادامه گزارش پیگیری های معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور از اجرایی سازی این قانون طی ۱ سال گذشته به شرح زیر ارائه خواهد شد.

در بخش نخست گزارشی از تدوین آیین نامه ها، دستورالعمل ها و اساسنامه های تصریح شده در متن قانون و تصویب آن ها در هیئت وزیران ارائه خواهد شد. در بخش دوم، برگزاری جلسات شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان و مصوبات این جلسات مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در بخش سوم، عملکرد کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان به عنوان بازوی تخصصی شورا که وظایف کارگروه سابق صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی و کارگروه سابق ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت های دانش بنیان را نیز برعهده دارد، تشریح خواهد شد. در بخش چهارم، مهم ترین اقدامات صورت گرفته در راستای پیاده سازی مفاد قانون جهش تولید دانش بنیان در محورهای مختلفی مانند صندوق نوآوری و شکوفایی، صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی، تأمین مالی شرکت ها و فعالیتهای دانش بنیان، حمایت های مالیاتی و ... ارائه خواهد شد. بخش پنجم به تشریح و بررسی چالش ها، مشکلات و موانع اجرای قانون جهش تولید دانش بنیان

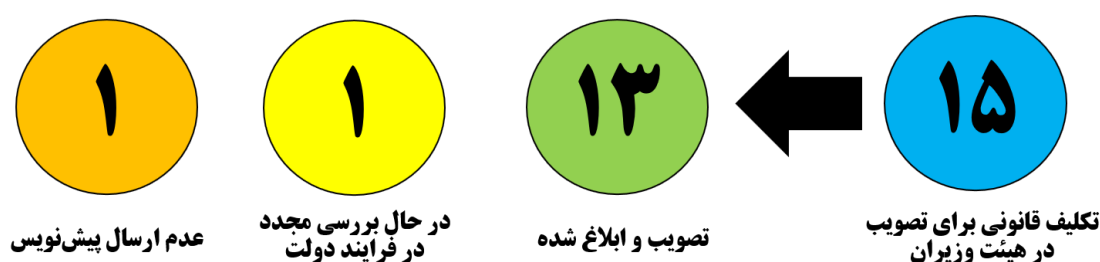
در سال گذشته خواهد پرداخت و نهایتاً در بخش ششم، افق‌ها و برنامه‌های پیش رو برای اجرایی‌سازی این قانون بیان می‌شود.

بخش اول:
گزارش تدوین و تصویب
آیین‌نامه‌های اجرایی

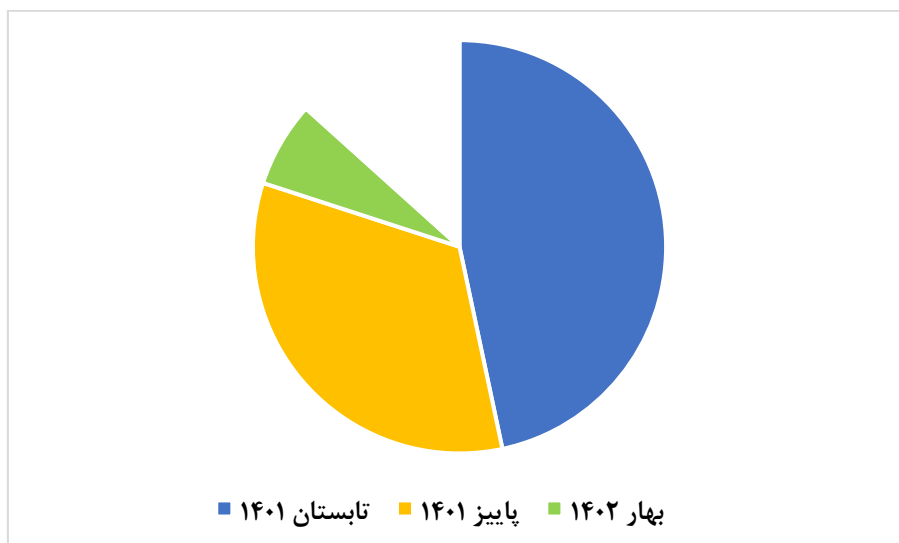
مطابق با ماده (۲۰) قانون جهش تولید دانش‌بنیان، مسئولیت پیگیری اجرای این قانون بر عهده معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری قرار گرفته است. در راستای عمل به این وظیفه قانونی، پس از ابلاغ قانون جهش تولید دانش‌بنیان توسط ریاست جمهوری به کلیه دستگاه‌های اجرایی، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری بلافاصله پیگیری تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی قانون را با مشارکت سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، به عنوان مهم‌ترین مأموریت خود تعیین کرد.

در زمینه تکالیف تصریح‌شده جهت تصویب در هیئت وزیران، قانون جهش تولید دانش‌بنیان به طور کلی ۱۵ مورد را برای طرح و تصویب در هیئت وزیران مورد توجه قرار داده است که شامل تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی جدید، اصلاح مصوبات پیشین هیئت وزیران و تدوین دو مورد اساسنامه می‌شود که در مدت کمتر از یک سال از تصویب و ابلاغ قانون جهش تولید دانش‌بنیان، ۱۳ مورد از آن‌ها در هیئت وزیران به تصویب رسیده‌اند و از ۲ مورد باقیمانده، ۱ مورد در مراحل نهایی تصویب توسط هیئت وزیران قرار دارد.

شکل ۳ - وضعیت تکالیف قانون جهش تولید دانش‌بنیان در یک نگاه

در این زمینه، بلافاصله پس از ابلاغ قانون معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری با استخراج تکالیف قانون، با همکاری دستگاه‌های مسئول فرایند تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی قانون را آغاز کرد. در این راستا، به لطف همکاری صمیمانه جناب آقای دکتر مخبر، معاون اول محترم رئیس جمهور، آیین‌نامه‌های اجرایی قانون جهش تولید دانش‌بنیان به صورت فوری وارد فرایند بررسی در کمیسیون‌های هیئت وزیران شدند. به طور خاص، کمیسیون علمی، فناوری و هوشمندسازی هیئت دولت در این زمینه تلاش‌ها و پیگیری‌های مستمری را انجام داد. به طوری که در طی سه ماه و پایان شهریور ۱۴۰۱ از ۱۵ تکلیف مصرح در قانون، ۷ مورد به تصویب هیئت وزیران رسیدند. ۵ مورد دیگر نیز در سه ماه سوم سال ۱۴۰۱ در هیئت وزیران به تصویب رسید تا فرایند اجرایی‌سازی قانون طی ۶ ماه پس از ابلاغ قانون آغاز شد (شکل ۴).

شکل ۴ - زمان بندی تصویب تکالیف قانون جهش تولید دانش بنیان در هیئت وزیران

جزئیات مربوط به آیین نامه های اجرایی قانون در جدول ۳ بیان شده است.

جدول ۳ - فهرست آیین نامه های اجرایی قانون جهش تولید دانش بنیان

ردیف	ماده	موضوع آیین نامه	دستگاه اجرایی مسئول	وضعیت نهایی	تاریخ تصویب
۱	ماده ۱ بند ب	مسئولیت دستگاه ها در ارتقای توانمندی های فناورانه و تولید اقلام راهبردی	تدوین به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و با مشارکت سازمان برنامه و بودجه کشور و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری	مصوب	۱۴۰۱/۰۹/۰۲
۲	ماده ۲ تبصره ۲	اساسنامه مرکز همکاری های تحول و پیشرفت	نهاد ریاست جمهوری	در انتظار تدوین متن نهایی	-
۳	ماده ۴ بند پ	پذیرش مطالبات شرکت های دانش بنیان بعنوان تضمین	وزارت امور اقتصادی و دارایی	مصوب	۱۴۰۱/۰۷/۲۷
۴	ماده ۵	واگذاری دارایی های فکری، دستاوردهای پژوهشی و حق بهره برداری از آنها از سوی دانشگاه ها و دستگاه های اجرایی به شرکت های دانش بنیان و واحدهای فناور	تدوین به پیشنهاد مشترک وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	مصوب	۱۴۰۱/۰۹/۱۲

۵	ماده ۶ بند ب	قراردادن زمین‌ها و ساختمان‌های دولتی در اختیار شرکت‌های دانش‌بنیان، خلاق و پارک‌ها	وزارت امور اقتصادی و دارایی	مصوب	۱۴۰۲/۰۲/۱۳
۶	ماده ۸	اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری سازی نوآوری‌ها و اختراعات	معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری	مصوب	۱۴۰۱/۰۵/۲۴
۷	ماده ۸	اصلاح اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی	معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری	مصوب	۱۴۰۱/۰۶/۲۷
۸	ماده ۸	اصلاح آیین‌نامه اجرایی ماده ۴۴ قانون رفع موانع تولید مرتبط با فعالیت صندوق‌های پژوهش و فناوری غیردولتی	معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری	مصوب	۱۴۰۱/۰۵/۲۴
۹	ماده ۸ بند چ	معافیت مالیاتی درآمدهای حقوق کارکنان شاغل در پارک‌های علم و فناوری	تدوین به پیشنهاد وزارت خانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری	مصوب	۱۴۰۱/۰۶/۱۲
۱۰	ماده ۱۱ بند ب	اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه	تدوین به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و با مشارکت معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری، وزارت خانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	مصوب	۱۴۰۱/۰۷/۰۴
۱۱	ماده ۱۱ بند ت	اعتبار مالیاتی سرمایه‌گذاری	تدوین به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و با همکاری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری، وزارت خانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، صنعت، معدن و تجارت و بهداشت درمان و آموزش پزشکی	مصوب	۱۴۰۱/۰۸/۲۳

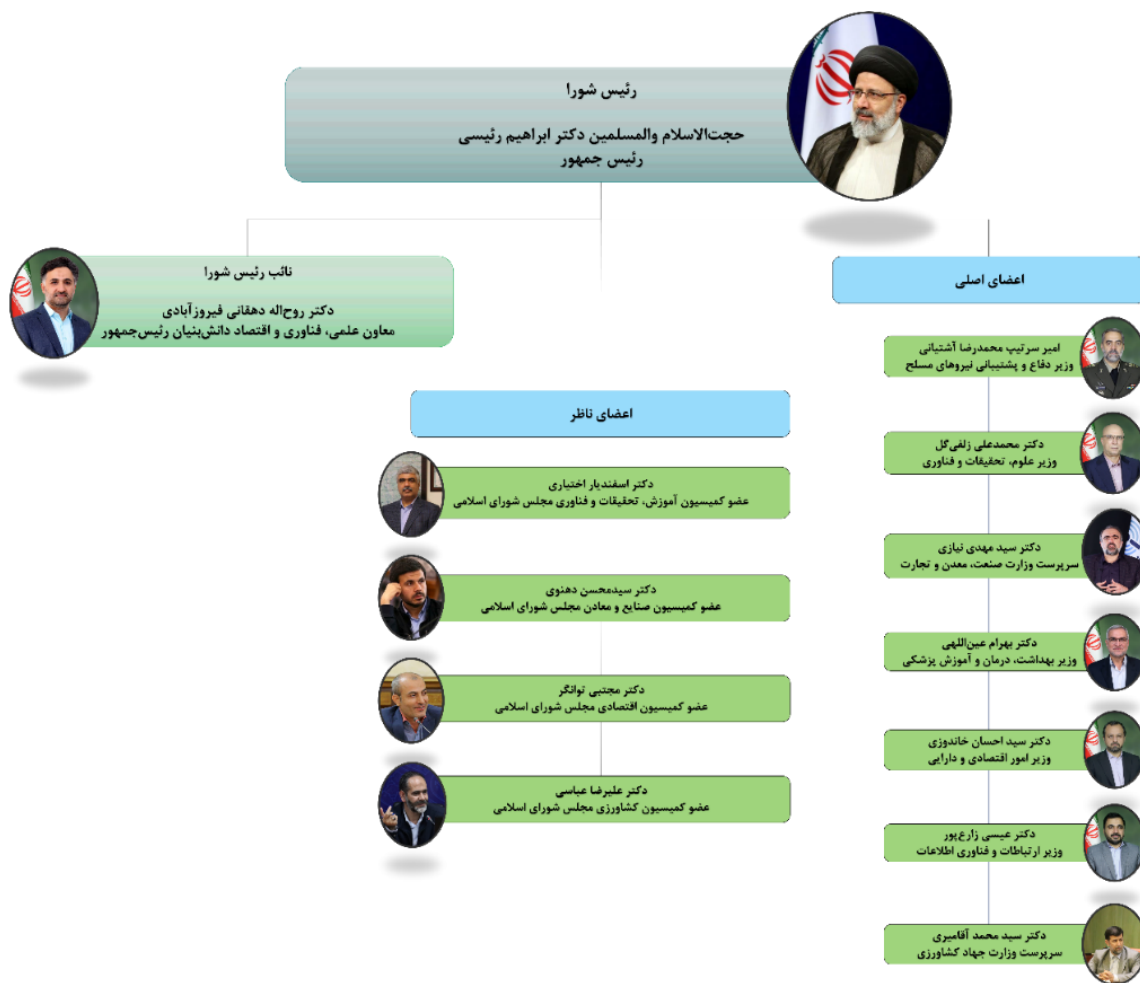
۱۲	ماده ۱۴ تبصره ۳	اساسنامه سازمان های توسعه و سرمایه گذاری	تدوین به پیشنهاد وزارت خانه های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری	در حال بررسی ^۱	-
۱۳	ماده ۱۶	توسعه صنعت انرژی های تجدید پذیر و تولید برق پاک	تدوین به پیشنهاد معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری و با همکاری وزارت خانه های صنعت، معدن و تجارت و نیرو	مصوب	۱۴۰۱/۰۶/۰۲
۱۴	ماده ۱۷ بند الف	بهره گیری از ظرفیت بازار سرمایه در حوزه دانش بنیان و نقش آفرینی صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق های غیردولتی پژوهش و فناوری در این بازار	تدوین به پیشنهاد سازمان بورس و اوراق بهادار با مشارکت معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری صندوق نوآوری و شکوفایی	مصوب	۱۴۰۱/۰۶/۱۹
۱۵	ماده ۱۷ بند ب	توسعه صادرات محصولات دانش بنیان از طریق کمک های فنی و اعتباری خارجی از سوی دستگاه های متولی این بخش	تدوین به پیشنهاد معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری و با همکاری وزارت امور خارجه و ستاد کل نیروهای مسلح	مصوب	۱۴۰۱/۰۶/۰۷

^۱ طی بررسی اساسنامه نمونه پیشنهادی سازمان های توسعه و سرمایه گذاری (موضوع تبصره ۳ ماده ۱۴ قانون جهش تولید دانش بنیان) در کمیسیون مدیریت امور عمومی و سرمایه انسانی هیئت دولت، این موضوع مطرح شد که آیا از نظر قانونی نیاز به تدوین اساسنامه نمونه برای این سازمان ها وجود دارد یا خیر؟ بر این اساس، این پیشنهاد در هیئت وزیران مطرح شد که اساسنامه سازمان های توسعه و سرمایه گذاری به صورت موردی به هیئت دولت ارجاع و بررسی شود. اما تصمیم گیری نهایی در این خصوص هنوز انجام نشده است.

بخش دوم:

**گزارش عملکرد شورای راهبری
فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان**

به موجب ماده (۸) قانون جهش تولید دانش‌بنیان، «شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان» جایگزین شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (موضوع ماده (۲) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹) به‌عنوان مسئول سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و پیگیری اجرای قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و قانون جهش تولید دانش‌بنیان است. اعضای کنونی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان در شکل ۵ به نمایش درآمده‌اند.

شکل ۵ - اعضای شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان

با توجه به اینکه پیاده‌سازی مفاد قانون جهش تولید دانش‌بنیان و پیگیری تداوم اجرای قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان مستلزم تشکیل شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان بود، دبیرخانه شورا که بر اساس جزء (۲) بند «الف» ماده (۸) قانون جهش تولید دانش‌بنیان در معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری مستقر شده است، بلافاصله پس از ابلاغ قانون پیگیری‌های لازم برای

هماهنگی با نهاد ریاست جمهوری جهت تشکیل نخستین جلسه شورا در اسرع وقت و نیز تدوین شرح وظایف و آیین نامه داخلی شورا را آغاز کرد. لذا با موافقت ریاست محترم جمهوری و هماهنگی های انجام شده با نهادهای ذی ربط از جمله سازمان امور اداری و استخدامی، سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت حقوقی ریاست جمهوری و ستاد راهبری تحول دولت، متن آیین نامه داخلی شورا به همراه دو دستورالعمل دیگر برای طرح در نخستین جلسه شورا تأیید و تاریخ ۹ تیر ۱۴۰۱ (کمتر از ۴۰ روز پس از ابلاغ قانون) برای برگزاری این جلسه انتخاب شد.

نخستین جلسه شورا در تاریخ ۱۴۰۱/۰۴/۰۹ به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دکتر رئیسی و حضور دکتر ستاری (معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور)، آقای دکتر زلفی گل (وزیر علوم، تحقیقات و فناوری)، امیر سرتیپ آشتیانی (وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح)، دکتر زارع پور (وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات)، دکتر ساداتی نژاد (وزیر جهاد کشاورزی)، دکتر پناهی (معاون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)، دکتر نیازی (معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت)، دکتر وحدت (رئیس هیئت عامل صندوق نوآوری و شکوفایی) و دکتر خیاطیان (رئیس مرکز بررسی های استراتژیک ریاست جمهوری) و نیز دکتر اختیاری (عضو کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی)، دکتر دهنوی (عضو محترم کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی)، دکتر عباسی (عضو محترم کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی) و دکتر توانگر (عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی) به عنوان اعضای ناظر تشکیل شد.

مصوبه اصلی این جلسه «شرح وظایف و آیین نامه داخلی شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان» بود که بر اساس آن وظایف ذیل برای شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان در نظر گرفته شده است:

- سیاستگذاری در خصوص نحوه تشخیص و حمایت از شرکتهای دانش بنیان و نظارت بر اجرای قانون.
- سیاستگذاری در راستای توسعه اقتصاد دانش بنیان و رفع موانع، تقویت و توسعه شرکتهای و مؤسسات دانش بنیان.
- تصویب و ابلاغ طرح های اولویت دار اقتصاد دانش بنیان مرتبط با اقلام راهبردی و طرح های توسعه توانمندی های فناورانه و تولید داخل در حوزه های فعالیت دستگاه های اجرایی.

- بررسی و تصویب برنامه‌های حمایتی دستگاه‌های اجرایی در انطباق با اهداف قانون و قانون جهش تولید دانش‌بنیان - مصوب ۱۴۰۱- و تعیین تکالیف آن‌ها در حمایت و توسعه و بهره‌گیری از ظرفیت شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان.
- تعیین اهداف کمی اجرای قانون و تعیین مأموریت دستگاه‌های اجرایی در تحقق شاخص‌های اقتصاد دانش‌بنیان با رعایت قوانین و مقررات مربوط.
- تعیین سیاست‌ها و راهبردهای حمایتی و تشویقی با هدف توسعه شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان.
- سیاست‌گذاری و نظارت بر توسعه نظام تأمین مالی اقتصاد دانش‌بنیان با تمرکز بر هم‌افزایی میان فعالیت‌های صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق‌های پژوهش و فناوری و زمینه‌سازی برای استفاده از منابع صندوق توسعه ملی در توسعه اقتصاد دانش‌بنیان.
- تصویب ساختار فعالیت کارگروه تولید بار اول و سیاست‌گذاری و نظارت بر عملکرد آن.
- تصویب سازوکار تشخیص مصادیق رقابت بین شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و حسب مورد ارجاع موارد تخلف به نهادهای مسئول نظارت و پیگیری.
- سیاست‌گذاری در خصوص رفع موانع و توسعه صادرات محصولات دانش‌بنیان با تأکید بر جهت‌دهی به کمک‌های فنی و اعتباری خارجی و توسعه ابزارهای مالی موردنیاز.
- تصویب معیارهای مربوط به اندازه‌گیری و تقویت سرمایه‌گذاری بنگاه‌های بزرگ اقتصادی و بخش خصوصی در تحقیق و توسعه اثربخش و سازوکارهای متناسب با زیست‌بوم نوآوری و همچنین نظارت بر نحوه تخصیص اعتبار مالیاتی به این بنگاه‌ها؛
- تصویب سازوکارهای مربوط به توسعه سرمایه‌گذاری سازمان‌های توسعه‌ای و بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در حوزه دانش‌بنیان با مشارکت صندوق نوآوری و شکوفایی در طرح‌های توسعه فناوری مصوب.
- تصویب نحوه بهره‌مندی واحدهای پژوهشی، فناوری و مهندسی مستقر در پارک‌های علم و فناوری و شهرک‌های فناوری از مزایای قانون به پیشنهاد وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
- تسهیل فرایندهای توسعه زیرساخت‌ها و مجوزهای مورد نیاز برای استقرار و فعالیت شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و فناور با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط.

شکل ۶ - نخستین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان

بسمه تعالی

مصوبات نخستین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان

ردیف	محتن مصوبات
۱	با توجه به گذشت بیش از یک ماه از فرصت سه ماهه تعریف شده در قانون برای تدوین اسنادهای اجرایی قانون جهش تولید دانش بنیان، نهاد ریاست جمهوری و وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، امور اقتصادی و دارایی و امور خارجه، سازمان بورس و اوراق بهادار و ستاد کل نیروهای مسلح طبق جدول پیوست (پیوست شماره ۱) در حوزه وظایف قانونی خود که قبلاً توسط معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری به عنوان مسئول پیگیری و اجرای قانون مذکور، به آنها اعلام شده است، موظفند ظرف حداکثر دو هفته از تاریخ این جلسه متن نهایی اسنادهای تکلیفی خود را تدوین و برای طی شدن مراحل قانونی به مراجع ذیصلاح ارسال کنند.
۲	تصوره در صورت عدم تدوین و ارسال اسنادهای مذکور توسط دستگاههای مسئول در مهلت مقرر، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری موظف است اسنادهای پیشنهادی خود را برای طی مراحل قانونی به مراجع ذیصلاح ارسال کند و نسخه تهیه شده توسط این معاونت بعنوان نسخه پشتیبان نهایی تلقی خواهد شد.
۳	دستگاههای اجرایی ذکر شده در جدول پیوست (پیوست شماره ۲) مکلفند در جهت اجرای قانون جهش تولید دانش بنیان تسهیلات و بازههای مربوطه را ظرف دو هفته از تاریخ ابلاغ این مصوبه تدوین نموده و فرایند اجرای آن را آغاز کنند. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری موظف است بر جلسه آتی گزارش این مصوبه را ارائه نماید.
۴	شرح وظایف و آیین نامه داخلی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان مطابق متن پیوست شماره (۲) به تصویب شورای ریاست مصوبات بخش هشت وزیران و انجام دهد.
۵	فصلنامه علمی آثار گروه تولید بر این مطابق پیوست شماره (۳) به تصویب شورای ریاست.
۶	شورای پژوهش‌های راهبردی و راهبردی مستقر در پارک‌های علم و فناوری از حمایت‌های قانون دانش بنیان مطابق پیوست شماره (۴) به تصویب شورای ریاست.
۷	بر اساس تصویب شورای معاونان هیئت انضباطی صندوق نوآوری و شکوفایی مصوب شد که ترکیب جدید اعضای هیئت انضباطی این صندوق ظرف یک ماه آینده ابلاغ شود.
۸	وزارت اقتصاد و دارایی بر طبق بودجه کشور موظف شدند اقدامات لازم برای تسریع در تصویب اسنادهای اجرایی درآمدها و هزینه‌های قانون جهش تولید دانش بنیان را انجام داده و زمینه تخصیص منابع متعلق به این قانون برای تأمین هزینه‌های برنامه‌های معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و همچنین افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی را فراهم نمایند.

سید ابراهیم رئیسی

رئیس شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان

شکل ۷ - تصویب نامه اولین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان

تصویب‌نامه نخستین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴ - تصویب‌نامه نخستین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان

ردیف	متن مصوبات
۱	با توجه به گذشت بیش از یک ماه از فرصت سه ماهه تصریح شده در قانون برای تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی قانون جهش تولید دانش‌بنیان، نهاد ریاست جمهوری و وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، امور اقتصادی و دارایی و امور خارجه، سازمان بورس و اوراق بهادار و ستاد کل نیروهای مسلح طبق جدول پیوست در حوزه وظایف قانونی خود که قبلاً توسط معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور به عنوان مسئول پیگیری و اجرای قانون مذکور، به آنها اعلام شده است، موظفند ظرف حداکثر دو هفته از تاریخ این جلسه متن نهایی آیین‌نامه‌های تکلیفی خود را تدوین و برای طی شدن مراحل قانونی به مراجع ذیصلاح ارسال کنند.
۲	تبصره- در صورت عدم تدوین و ارسال آیین‌نامه‌های مذکور توسط دستگاه‌های مسئول در مهلت مقرر، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور موظف است آیین‌نامه‌های پیشنهادی خود را برای طی مراحل قانونی به مراجع ذیصلاح ارسال کند و نسخه تهیه شده توسط این معاونت بعنوان نسخه پیشنهادی نهایی تلقی خواهد شد.
۳	دستگاه‌های اجرایی ذکر شده در جدول پیوست مکلفند در جهت اجرایی‌سازی قانون جهش تولید دانش‌بنیان شیوه‌نامه‌ها و ابلاغیه‌های مربوطه را ظرف دو هفته از تاریخ ابلاغ این مصوبه تدوین نموده و فرایند اجرای آن را آغاز کنند. معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور موظف است در جلسه آتی شورا گزارش این مصوبه را ارائه نماید.
۴	شرح وظایف و آیین‌نامه داخلی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان مطابق متن پیوست به تصویب شورا رسید.
۵	بر اساس شرح وظایف شورا، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور موظف شد پیگیری‌های لازم را برای تصویب اصلاحات انجام شده در مصوبات پیشین هیئت وزیران را انجام دهد.
۶	دستورالعمل اجرایی کارگروه تولید بار اول مطابق متن پیوست به تصویب شورا رسید.
۷	ضوابط برخورداری واحدهای فناور مستقر در پارک‌های علم و فناوری از حمایت‌های قانون دانش‌بنیان مطابق متن پیوست به تصویب شورا رسید.
۸	بر اساس تصمیم شورا بعنوان هیئت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی مصوب شد که ترکیب جدید اعضای هیئت عامل این صندوق ظرف یک ماه آینده ابلاغ شود.
۹	وزارت اقتصاد و سازمان برنامه و بودجه کشور موظف شدند اقدامات لازم برای تسریع در تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی درآمدها و هزینه‌های قانون جهش تولید دانش‌بنیان را انجام داده و زمینه تخصیص مناسب منابع لازم برای تأمین هزینه‌های برنامه‌های معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و همچنین افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی را فراهم نمایند.

پس از برگزاری نخستین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان و همزمان با پیگیری تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی قانون جهش تولید دانش‌بنیان در هیئت وزیران، دبیرخانه شورا فعالیت خود را بر تدوین دستورالعمل‌های اجرایی موردنیاز برای پیاده‌سازی مفاد مختلف قانون جهش تولید دانش‌بنیان متمرکز ساخت و نهایتاً پس از تحقق این هدف و تأیید متون تدوین‌شده توسط نهادهای ذی‌ربط، دومین جلسه شورا در تاریخ ۲۰ دی ۱۴۰۱ با ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر رئیسی و حضور دکتر دهقانی فیروزآبادی (معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان رئیس‌جمهور)، دکتر زلفی‌گل (وزیر علوم، تحقیقات و فناوری)، دکتر زارع‌پور (وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات)، دکتر فاطمی‌امین (وزیر صنعت، معدن و تجارت)،

دکتر خیاطیان (رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری)، دکتر پناهی (معاون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)، دکتر منظور (رئیس سازمان امور مالیاتی کشور)، دکتر وحدت (رئیس هیئت عامل صندوق نوآوری و شکوفایی)، دکتر اختیاری (عضو کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی)، دکتر دهنوی (عضو محترم کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی)، دکتر عباسی (عضو محترم کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط‌زیست مجلس شورای اسلامی)، دکتر توانگر (عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی) برگزار شد و تمامی دستورالعمل‌های لازم برای اجرای قانون جهش تولید دانش بنیان در این جلسه به تصویب رسید. تصویب‌نامه دومین جلسه شورا در جدول شماره ۵ ارائه شده است:

جدول ۵ - تصویب‌نامه دومین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان

ردیف	متن مصوبات
۱	اصلاح حمایت‌های مالیاتی از شرکت‌های دانش بنیان
۲	دستورالعمل اجرایی بند (ب) ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش بنیان
۳	دستورالعمل اجرایی بند (ت) ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش بنیان
۴	دستورالعمل اجرایی تعیین موضوعات اولویت دار ملی و طرح‌های مصوب شورا
۵	اصلاحیه آیین‌نامه داخلی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان
۶	دستورالعمل اجرایی بند الف ماده ۱۸ قانون جهش تولید دانش بنیان
۷	دستورالعمل اجرایی بند (پ) ماده (۱۰) قانون جهش تولید دانش بنیان
۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در اسرع وقت تکلیف مصوب در پنجمین جلسه کارگروه دائمی شورا مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۰۲ مبنی بر تدوین ضوابط سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و صندوق نوآوری و شکوفایی را انجام داده و نسبت به ابلاغ ضوابط مذکور اقدام کند.
۹	وزارت امور اقتصادی و دارایی با هدف جلوگیری از تضعیف حمایت‌های مالیاتی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات و قانون جهش تولید دانش بنیان، در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم که در دستور کار کمیسیون اقتصاد هیئت دولت قرار دارد، بازنگری لازم را انجام دهد.
۱۰	سازمان برنامه و بودجه کشور اقدامات لازم برای اجرای کامل بندهای درآمدی قانون جهش تولید دانش بنیان به ویژه ماده ۳ و بند الف ماده ۱۱، تخصیص بندهای متناظر آن در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و پیش بینی آن در لایحه بودجه ۱۴۰۲ را انجام دهد.
۱۱	کمیته‌ای به ریاست جناب آقای دکتر مخبر دزفولی، معاون اول رئیس‌جمهور و با حضور دکتر دهقانی فیروزآبادی (معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس‌جمهور)، دکتر دهنوی (عضو کمیسیون صنایع مجلس شورای اسلامی)، دکتر خیاطیان (رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری)، دکتر وحدت (رئیس هیئت عامل صندوق نوآوری و شکوفایی) و دکتر الیاسی (معاون سیاست‌گذاری و توسعه معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس‌جمهور) جهت پیگیری و تمهید چگونگی افزایش سرمایه صندوق به میزان ۱۰۰ هزار میلیارد تومان طی پنج سال تشکیل می‌شود.

شکل ۸ - دومین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان

شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان

بسمه تعالی

مضوبات دومین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان

ردیف	متن مصوبات
۱	اصلاح حمایت‌های مالیاتی از شرکت‌های دانش‌بنیان (پروست شماره ۱)
۲	دستورالعمل اجرایی بند (ب) ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش‌بنیان (پروست شماره ۲)
۳	دستورالعمل اجرایی بند (ت) ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش‌بنیان (پروست شماره ۳)
۴	دستورالعمل اجرایی تعیین موضوعات اولویت‌دار ملی و طرح‌های مصوب شورا (پروست شماره ۴)
۵	اصلاحیه آیین‌نامه داخلی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان (پروست شماره ۵)
۶	دستورالعمل اجرایی بند الف ماده ۱۸ قانون جهش تولید دانش‌بنیان (پروست شماره ۶)
۷	دستورالعمل اجرایی بند (پ) ماده (۱۰) قانون جهش تولید دانش‌بنیان (پروست شماره ۷)
۸	پایک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در اسرع وقت تکلیف مصوب در پنجمین جلسه کارگروه دانشی شورا مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۳ مبنی بر تدوین ضوابط سرمایه‌گذاری مشترک، بانک‌ها و صندوق نوآوری و شکوفایی را انجام داده و نسبت به ابلاغ ضوابط مذکور اقدام کند.
۹	وزارت امور اقتصادی و دارایی با هدف جلوگیری از تضعیف حمایت‌های مالیاتی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات و قانون جهش تولید دانش‌بنیان، در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم که در دستور کار کمیسیون اقتصاد هیئت دولت قرار دارد، بازنگری لازم را انجام دهد.
۱۰	سازمان برنامه و بودجه کشور اقدامات لازم برای اجرای کامل بندهای مرامش قانون جهش تولید دانش‌بنیان به ویژه ماده ۳ و بند الف ماده ۱۱، تخصیص بندهای مشاغل آن در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و پیش‌بینی آن در لایحه بودجه ۱۴۰۲ را انجام دهد.
۱۱	کمیته‌ای به ریاست جناب آقای دکتر محسن درزفولی، معاون اول رئیس‌جمهور و با حضور دکتر دهقانی فیروزی (معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان رئیس‌جمهور)، دکتر دهقانی (عضو کمیسیون صنایع مجلس شورای اسلامی)، دکتر خیابان (رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری)، دکتر وحدت (رئیس هیئت عامل صندوق نوآوری و شکوفایی)، دکتر الیاسی (معاون سیاست‌گذاری و توسعه معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان رئیس‌جمهور)، جهت پیگیری و تمهید چگونگی افزایش سرمایه صندوق به میزان ۱۰۰ هزار میلیارد تومان طی پنج سال تشکیل می‌شود.

سید ابراهیم رئیسی

رئیس شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان

رئیس

شکل ۹ - تصویب‌نامه دومین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان

بخش سوم:

**گزارش عملکرد کارگروه دائمی شورای
راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان**

به موجب ماده (۳) شرح وظایف و آیین نامه داخلی شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان مصوب نخستین جلسه شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان مورخ ۱۴۰۱/۴/۹ و نیز ماده (۴) الحاق شده به آیین نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان موضوع تصویب نامه شماره ۸۶۸۴۳/ت ۵۹۹۳۹ هـ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۴ هیئت وزیران، کارگروهی تحت عنوان کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان به منظور پیشنهاد سیاست ها و اقدامات اجرایی و همچنین پیگیری و اجرای مصوبات شورا و تدوین ساز و کار لازم برای اجرای قانون تشکیل شده است که ریاست آن را معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور بر عهده دارد و اعضای اصلی آن را معاونین وزای عضو شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان تشکیل می دهند (شکل ۸).

شکل ۱۰ - اعضای کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان

وظایف این کارگروه در مواد صدرالذکر به شکل زیر تعریف شده است:

- تدوین حوزه های فعالیت های دانش بنیان و معیارهای تشخیص مصادیق و نظارت بر ارزیابی شرکت های دانش بنیان توسط معاونت.
- نظارت بر عملکرد دستگاه ها و معاونت در ارزیابی و حمایت از شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان و تدوین و ارائه گزارش های دوره ای به شورا.

- شناسایی موانع و مشکلات توسعه شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و پیشنهاد راهکارهای رفع آنها به شورا.
- تدوین سازوکار لازم برای اجرای قانون و مقررات مربوط
- بررسی برنامه‌های حمایتی موجود و طراحی برنامه‌های حمایتی جدید در تعامل با دستگاه‌های اجرایی در چارچوب اهداف قانون و ارائه پیشنهاد به شورا.
- بررسی موارد تخلف مربوط به رقابت میان شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و گزارش آنها به شورا.
- تدوین برنامه‌های حمایتی در راستای پشتیبانی و رفع موانع توسعه صادرات محصولات دانش‌بنیان به ویژه با تأکید بر جهت‌دهی به کمک‌های فنی و اعتباری خارجی و توسعه ابزارهای مالی مورد نیاز در تعامل با دستگاه‌های ذی‌ربط.
- تعیین مصادیق سرمایه‌گذاری مستقیم و غیرمستقیم بنگاه‌های اقتصادی، سازمان‌های توسعه‌ای و بانک‌ها و مؤسسات اعتباری فقط در طرح‌های دانش‌بنیان، تحقیق و توسعه اثربخش و فعالیت‌های نوآورانه و نظارت بر هزینه‌کرد تحقیق و توسعه آنها در چارچوب معیارهای مصوب شورا.
- اعطا و لغو مجوز، هدایت و نظارت بر فعالیت صندوق‌های پژوهش و فناوری و تصویب ضوابط فعالیت آنها در چهارچوب اساسنامه و مصوبات شورا.

ضمناً با شکل‌گیری کارگروه مزبور، «کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌های دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا» که تدوین حوزه‌های فعالیت‌های دانش‌بنیان و معیارهای تشخیص مصادیق و نظارت بر ارزیابی شرکت‌های دانش‌بنیان را بر عهده داشت منحل و وظایف آن به کارگروه دائمی شورا واگذار شد. علاوه بر این «کارگروه صندوق‌های پژوهش و فناوری» موضوع ماده (۸) آیین نامه اجرایی ماده (۴۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۰۵/۱۱ هیئت وزیران که وظیفه اعطا و لغو مجوز، هدایت و نظارت بر فعالیت‌های صندوق‌های پژوهش و فناوری را بر عهده داشت، منحل و وظایف و اختیارات آن به کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان واگذار شد.

طی بازه زمانی ۳ خرداد ۱۴۰۱ تا پایان تیر ۱۴۰۲، ۱۷ جلسه کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان برگزار شده است که ریاست ۲ جلسه آن را جناب آقای دکتر ستاری و ریاست ۱۵ جلسه آن را جناب آقای دکتر دهقانی فیروزآبادی برعهده داشته‌اند. اقدامات اجرایی کارگروه مذکور در بخش چهارم

این گزارش (بخش عملکرد اقدامات عملیاتی اجرای قانون) به تفصیل بیان شده است اما از اصلی ترین اقدامات آن می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- ❖ تدوین پیش نویس اصلاح حمایت های مالیاتی از شرکت های دانش بنیان؛
- ❖ تدوین پیش نویس دستورالعمل اجرایی بند «ب» ماده (۱۱) (اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه)؛
- ❖ تدوین پیش نویس دستورالعمل اجرایی بند «ت» ماده (۱۱) (اعتبار مالیاتی سرمایه گذاری)؛
- ❖ تدوین پیش نویس دستورالعمل اجرایی بند «الف» ماده (۱۸) (سرمایه گذاری بانک ها در طرح های فناورانه)؛
- ❖ تدوین پیش نویس دستورالعمل اجرایی تعیین موضوعات اولویت دار ملی و طرح های مصوب شورا؛
- ❖ تدوین پیش نویس دستورالعمل اجرایی بند «پ» ماده (۱۰) (مصادیق رقابت بخش دولتی و خصوصی)؛
- ❖ تصویب ۳ طرح فناورانه سازمان های توسعه ای موضوع بند «ت» ماده (۱۷)؛
- ❖ تصویب ۷ طرح مرتبط با زیست بوم فناوری و نوآوری موضوع بند «ت» ماده (۱۱)؛
- ❖ بازنگری در مدل ارزیابی شرکت ها و موسسات دانش بنیان و تدوین یک مدل جدید (به تصویب نهایی نرسیده است)؛
- ❖ بررسی پرونده های رقابت بخش دولتی/عمومی با بخش خصوصی دانش بنیان؛
- ❖ تدوین سیاست های توسعه کمی و کیفی صندوق های پژوهش و فناوری؛
- ❖ تدوین ضوابط تأسیس، فعالیت و نظارت بر فعالیت صندوق های پژوهش و فناوری؛
- ❖ بررسی اعطای مجوز، تمدید مجوز یا لغو مجوز صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی؛
- ❖ بررسی اعطای مجوز به صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی خطرپذیر شرکتی؛
- ❖ بررسی عملکرد دستگاه های اجرایی در خصوص آیین نامه های اجرایی حمایت از تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین؛
- ❖ ضمناً با توجه به اینکه تبصره ماده (۳) شرح وظایف و آیین نامه داخلی شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان مصوب ۱۴۰۱/۴/۹ بر دعوت از نمایندگان ناظر عضو شورا در جلسات کارگروه به منظور هم افزایی هرچه بیشتر با مجلس در اجرای قانون جهش تولید دانش بنیان تأکید شده است، چهار نماینده معرفی شده توسط مجلس به تمامی پانزده جلسه کارگروه دعوت شده اند. در این خصوص، جناب آقای دکتر اختیاری، جناب آقای دکتر توانگر و جناب آقای دکتر

عباسی با حضور خود در جلسات کارگروه، بخصوص در تدوین دستورالعمل‌های اجرایی قانون نقش پررنگ و مؤثری را ایفا کردند.

شکل ۱۱ - جلسات کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان

بخش چهارم:
گزارش عملکرد اقدامات
اجرایی قانون

برخلاف قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات که مخاطب کلیدی آن شرکت‌های دانش‌بنیان هستند، قانون جهش تولید دانش‌بنیان، علاوه بر شرکت‌های مذکور، بازیگران دیگر قانون جهش تولید دانش‌بنیان اعم از بنگاه‌های بزرگ و کوچک (مانند سازمان‌های توسعه‌ای، شرکت‌های بورسی و فرابورسی، نهادهای عمومی غیردولتی)، پارک‌های علم و فناوری، نهادهای مالی و غیره را مورد توجه قرار داده است و به طور کل به دنبال شکل‌گیری اقتصاد دانش‌بنیان و بالندگی آن در کشور است.

چنین امری موجب شده است تا قانون جهش تولید دانش‌بنیان دارای ابعاد اجرایی گسترده‌ای باشد و طیف متنوعی از اقدامات عملیاتی را در بر بگیرد. به عنوان مثال بخشی از قانون معطوف به نهادهای مالی تخصصی زیست‌بوم علم و فناوری (صندوق نوآوری و شکوفایی، صندوق‌های پژوهش و فناوری) است که تمرکز اصلی آن بر تأمین مالی شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور است. بخش دیگری از توجه قانون مربوط به حمایت‌های مالیاتی، بیمه، استقرار، رقابت و غیره است.

با توجه به نکات مطرح شده فوق و در راستای شفافیت بیشتر، اقدامات عملیاتی اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان به شرح ذیل طبقه‌بندی شده‌اند که در ادامه گزارش به آن پرداخته شده است.

۴-۱ تهیه فهرست اقلام راهبردی دستگاه‌ها

بر اساس بند «الف» ماده (۱) قانون جهش تولید دانش‌بنیان، کلیه دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ موظفند سالانه فهرست اقلام راهبردی خود و نیز توانایی‌های فناورانه داخلی و خلأهای موجود کشور و برآورد ارزش و زنجیره‌های تأمین هر کدام را با تعیین اولویت‌ها به شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان ارائه دهند.

مطابق با «دستورالعمل اجرایی تعیین موضوعات اولویت‌دار ملی» مصوب ۱۴۰۱/۱۰/۲۰ شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان، اقلام راهبردی اعلامی دستگاه‌های اجرایی در صورتی که از نظر اهمیت موضوع در سطح ملی حداقل از یکی از شاخص‌های زیر برخوردار باشند، پس از تصویب در شورا در فهرست موضوعات اولویت‌دار ملی قرار خواهند گرفت. این شاخص‌ها عبارتند از:

- (۱) تأثیرگذاری در حل چالش‌ها و رفع گلوگاه‌های ملی؛
- (۲) تأثیرگذاری در افزایش بهره‌وری و خلق ارزش افزوده در زنجیره‌های راهبردی اقتصاد؛
- (۳) داشتن ارزیابی بالا؛
- (۴) مرتبط بودن با فناوری‌های برتر و آینده‌ساز؛

موضوعات اولویت دار ملی به عنوان مصادیق سرمایه گذاری در تعریف طرح های فناورانه موضوع بند «ت» ماده (۱۱)، بند «ت» ماده (۱۷) و بند «الف» ماده (۱۸) در نظر گرفته خواهند شد تا از طریق ظرفیت های موجود در قانون جهش تولید دانش بنیان و توان شرکت های دانش بنیان و فناور، نیازهای راهبردی کشور رفع شود.

در این راستا، در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۶ با کلیه دستگاه های اجرایی جهت اعلام فهرست اقلام راهبردی مکاتبه شد که از بین ۴۵ دستگاه اجرایی، مطابق با جدول شماره ۶، تنها ۱۷ دستگاه فهرست اقلام راهبردی خود را اعلام کرده اند.

جدول ۶ - وضعیت ارسال فهرست اقلام راهبردی توسط دستگاه ها

ردیف	نام دستگاه اجرایی	وضعیت
۱	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	پاسخ داده است
۲	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	پاسخ داده است
۳	وزارت جهاد کشاورزی	پاسخ داده است
۴	وزارت راه و شهرسازی	پاسخ داده است
۵	وزارت کشور	پاسخ داده است
۶	وزارت نفت	پاسخ داده است
۷	بانک مرکزی ایران	پاسخ داده است
۸	سازمان ثبت احوال کشور	پاسخ داده است
۹	بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران	پاسخ داده است
۱۰	هلال احمر جمهوری اسلامی ایران	پاسخ داده است
۱۱	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	پاسخ داده است
۱۲	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران	پاسخ داده است
۱۳	وزارت امور اقتصادی و دارایی	پاسخ داده است
۱۴	وزارت نیرو	پاسخ داده است
۱۵	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	پاسخ داده است
۱۶	وزارت دادگستری	پاسخ داده است
۱۷	سازمان حفاظت محیط زیست	پاسخ داده است
۱۸	وزارت آموزش و پرورش	عدم پاسخگویی
۱۹	وزارت امور خارجه	عدم پاسخگویی
۲۰	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	عدم پاسخگویی
۲۱	وزارت صنعت، معدن و تجارت	عدم پاسخگویی
۲۲	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	عدم پاسخگویی
۲۳	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	عدم پاسخگویی
۲۴	وزارت ورزش و جوانان	عدم پاسخگویی
۲۵	سازمان انرژی اتمی ایران	عدم پاسخگویی

۲۶	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر	عدم پاسخگویی
۲۷	سازمان تعاونی مصرف کادر نیروهای مسلح (اتکا)	عدم پاسخگویی
۲۸	بنیاد شهید و امور ایثارگران	عدم پاسخگویی
۲۹	سازمان ملی استاندارد ایران	عدم پاسخگویی
۳۰	سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	عدم پاسخگویی
۳۱	سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	عدم پاسخگویی
۳۲	ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز	عدم پاسخگویی
۳۳	قوه قضاییه جمهوری اسلامی ایران	عدم پاسخگویی
۳۴	سازمان تأمین اجتماعی کشور	عدم پاسخگویی
۳۵	سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	عدم پاسخگویی
۳۶	ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)	عدم پاسخگویی
۳۷	بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی	عدم پاسخگویی
۳۸	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	عدم پاسخگویی
۳۹	کمیته امداد امام خمینی (ره)	عدم پاسخگویی
۴۰	کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران	عدم پاسخگویی
۴۱	کمیته ملی پارالمپیک جمهوری اسلامی ایران	عدم پاسخگویی
۴۲	سازمان تبلیغات اسلامی	عدم پاسخگویی
۴۳	موسسه جهاد نصر	عدم پاسخگویی
۴۴	موسسه جهاد استقلال	عدم پاسخگویی
۴۵	بنیاد امور بیماری‌های خاص	عدم پاسخگویی

۴-۲ برنامه‌های تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین دستگاه‌ها

پیرو تدبیر مقام معظم رهبری ^{مدظله‌العالی} در نام‌گذاری سال ۱۴۰۱ با عنوان «تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» و تأکیدات معظم له بر ضرورت تأمین امکانات لازم برای توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان توسط وزارتخانه‌ها و استفاده از ظرفیت‌های تدارکات دولتی با هدف بازسازی برای محصولات دانش‌بنیان و همچنین سنجش عملکرد دستگاه‌ها بر اساس عملکرد آن‌ها در حوزه دانش‌بنیان، هیئت دولت در جلسه مورخ چهاردهم فروردین ۱۴۰۱ کلیه دستگاه‌ها را مکلف کرد که ذیل «ستاد ویژه رفع موانع، تقویت و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان» به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و با هدف تعیین تکلیف دستگاه‌های اجرایی در توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و سازماندهی و هماهنگ‌سازی تفاهم‌های بین‌دستگاهی، برنامه‌های حمایت از تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین دستگاه خود را تدوین و برای تصویب به هیئت دولت ارسال کنند.

در این راستا و با توجه به تأکید مقام معظم رهبری بر دانش‌بنیان‌شدن بخش کشاورزی و اهمیت این موضوع برای امنیت غذایی کشور، وزارت جهاد کشاورزی نخستین وزارتخانه‌ای بود که برنامه خود را تدوین

کرد. این آیین نامه با عنوان «آیین نامه حمایت از تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین در بخش کشاورزی و منابع طبیعی» در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱/۱۴ هیئت وزیران تصویب و به موجب تصویب نامه شماره ۱۰۸۵۶/ت/۵۹۷۰۴ هـ مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۷ ابلاغ شد.

با این حال، پس از ابلاغ قانون جهش تولید دانش بنیان در خردادماه ۱۴۰۱ و سپردن وظیفه پیگیری آیین نامه های شعار سال به دبیرخانه شورا در آیین نامه اجرایی بند «ب» ماده (۱) قانون جهش تولید دانش بنیان، پیگیری تدوین، تصویب و اجرایی سازی این آیین نامه در دبیرخانه شورا و ذیل کارگروه دائمی شورا پیگیری شده است. در این زمینه، در سال گذشته ۱۲ دستگاه به شرح جدول ۷ آیین نامه های خود را به تصویب هیئت وزیران رسانده اند.

جدول ۷ - آیین نامه های اجرایی حمایت از تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	شماره تصویب نامه
۱	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۱۴۰۱/۱/۱۴	۵۹۷۰۴/ت/۱۰۸۵۶ هـ
۲	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در حوزه سلامت	۱۴۰۱/۳/۲۲	۵۹۷۸۶/ت/۵۳۷۹۸ هـ
۳	آیین نامه تولید، دانش بنیان و اشتغال زایی در صنعت نفت	۱۴۰۱/۴/۲۲	۵۹۸۷۲/ت/۷۷۹۰۰ هـ
۴	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و فناوری و اشتغال آفرین در صنعت آب و برق	۱۴۰۱/۴/۲۲	۵۹۸۲۲/ت/۷۰۳۳۷ هـ
۵	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در حوزه صنعت، معدن و تجارت	۱۴۰۱/۵/۱۹	۶۰۱۳۹/ت/۸۸۴۴۶ هـ
۶	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در حوزه اقتصاد	۱۴۰۱/۵/۱۹	۵۹۸۸۳/ت/۸۸۳۶۰ هـ
۷	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در حوزه علوم، تحقیقات و فناوری	۱۴۰۱/۵/۱۹	۶۰۱۲۵/ت/۹۶۰۷۴ هـ
۸	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در حوزه آموزش و پرورش	۱۴۰۱/۶/۱۳	۶۰۳۶۹/ت/۱۳۳۱۸۶ هـ
۹	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در حوزه وزارت کشور	۱۴۰۱/۶/۲۷	۵۹۸۸۵/ت/۱۱۷۲۳۰ هـ
۱۰	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در حوزه ورزش و جوانان	۱۴۰۱/۱۲/۱۴	۶۰۷۸۶/ت/۲۳۵۱۰۹ هـ
۱۱	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در حوزه راه و شهرسازی	۱۴۰۱/۱۲/۲۱	۶۰۸۴۰/ت/۲۳۸۴۴۸ هـ
۱۲	آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات و اقتصاد رقومی (دیجیتال) کشور	۱۴۰۱/۱۲/۲۱	۶۰۷۲۶/ت/۲۳۸۵۴۰ هـ

در این راستا، با وجود شکل گیری زود هنگام تلاش های وزارتخانه های مختلف با همکاری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری برای تدوین تفاهم های بین دستگاهی در جهت ارائه برنامه ها و راهبردهای تحقق شعار سال در بخش های مختلف که یکی از نخستین نمودهای آن تصویب آیین نامه حمایت از تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین در بخش کشاورزی بود، در حال حاضر پس از گذشت بیش از یک سال، فعالیت های دستگاه های اجرایی هنوز از تدوین آیین نامه و پیاده سازی وظایف جاری دستگاه فراتر نرفته است. گزارشات واصله از وزارتخانه های مختلف و خصوصاً وزارتخانه هایی که متولی بخش های حیاتی و راهبردی کشور هستند (از جمله وزارتخانه های جهاد کشاورزی، نفت، صنعت، معدن و تجارت و نیرو) نیز نشان می دهد

که این دستگاه‌ها همچنان در مرحله تدوین رویکردها و راهبردها باقی مانده‌اند و اقدامات عملیاتی قابل توجهی را در جهت تحقق شعار سال انجام نداده‌اند. در بخش چالش‌ها بیشتر به این موضوع پرداخته خواهد شد.

۴-۳ صندوق نوآوری و شکوفایی

صندوق نوآوری و شکوفایی در سال ۱۳۹۱ و به موجب ماده (۵) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات (مصوب ۱۳۸۹) با سرمایه ثبتی اولیه ۳ هزار میلیارد تومان ایجاد شد. تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات، کاربردی‌سازی دانش و دستاوردهای پژوهشی و تکمیل زنجیره ایده، محصول، بازار و حمایت و پشتیبانی از شرکت‌های دانش‌بنیان مهم‌ترین اهداف و مأموریت‌های این صندوق محسوب می‌شوند. این صندوق تا پیش از تصویب قانون جهش تولید دانش‌بنیان به عنوان نهادی وابسته به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، زیر نظر رئیس این شورا فعالیت می‌کرد اما به موجب بند «ت» ماده (۸) قانون جهش تولید دانش‌بنیان، شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان به عنوان هیأت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی در ماده (۵) قانون دانش‌بنیان جایگزین شورای عتف شد. بر این اساس، در ادامه گزارشی از عملکرد صندوق نوآوری و شکوفایی در سال ۱۴۰۱ ارائه شده است:

الف) عملکرد خدمات

- ✓ اعطای تسهیلات به مبلغ ۷۳۳۹ میلیارد تومان؛
- ✓ صدور ضمانتنامه به مبلغ ۳۷۰۳ میلیارد تومان؛
- ✓ هم‌سرمایه‌گذاری در طرح‌ها، مشارکت در تاسیس صندوق‌های جسورانه و خصوصی، شرکت سهامی عام پروژه و شرکت سرمایه‌گذاری سهامی عام به مبلغ ۲۴۰۳ میلیارد تومان؛
- ✓ پرداخت حمایت بلاعوض جهت توانمندسازی به شرکت‌های دانش‌بنیان بالغ بر ۵۱ میلیارد تومان؛
- ✓ تصویب ۵۲ طرح ملی با حمایت مالی به ارزش ۱۲۳۵ میلیارد تومان؛

ب) برگزاری جلسه هیات امناء

- ✓ برگزاری اولین جلسه هیات امناء با ترکیب اعضای جدید وفق قانون جهش تولید دانش‌بنیان در تاریخ ۲۰ دی ۱۴۰۱؛
- ✓ اخذ مصوبه هیات امناء مبنی بر افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی به مبلغ یکصد هزار میلیارد تومان؛
- ✓ پیگیری اصلاح سرمایه صندوق در اساسنامه توسط هیات وزیران.

ج) ایجاد خدمات براساس ظرفیت‌های قانون جهش تولید دانش بنیان

- ✓ ایجاد خدمت ضمانت تعهد پرداخت در صندوق نوآوری و شکوفایی برپایه ظرفیت بند (ب) ماده (۴) قانون جهش تولید دانش بنیان؛
- ✓ مبادله تفاهم‌نامه همکاری با صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک و صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون برای صدور ضمانت تعهد پرداخت برای شرکت‌های دانش بنیان با معرفی صندوق نوآوری و شکوفایی؛
- ✓ تهیه مقدمات و مذاکره با بانک‌ها برای نحوه پذیرش ضمانت‌نامه‌های پرداخت صادر شده توسط صندوق برای شرکت‌های دانش بنیان جهت تسهیل اخذ تسهیلات؛
- ✓ همکاری در تدوین پیش‌نویس قرارداد مرتبط با ضمانت تعهد پرداخت با سازمان بورس و اوراق بهادار برپایه ظرفیت بند (الف) ماده (۱۷) قانون جهش تولید دانش بنیان.

د) جذب منابع مرتبط با قانون جهش تولید دانش بنیان

- ✓ پیگیری ابلاغ و اخذ تخصیص بودجه از محل منابع بند (ص) تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور موضوع حقوق ورودی واردات ماشین‌آلات و تجهیزات خدمات تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی مرتبط با ماده (۳) قانون جهش تولید دانش بنیان به مبلغ ۲۹۲ میلیارد تومان؛
- ✓ پیگیری و ایجاد ردیف‌های درآمدی ذیل جدول شماره (۵) مرتبط با قانون جهش تولید دانش بنیان موضوع بند (ز) تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (ردیف‌های شماره ۱۱۰۴۱۸، ۱۱۰۵۱۸ و ۱۱۰۵۲۰) با اعتباری معادل ۱۵۱۰۰ میلیارد تومان؛
- ✓ پیگیری و ایجاد ردیف هزینه‌ای با شماره ۱۰۲-۵۳۰۰۰۰ ذیل جدول شماره (۹) با اعتباری معادل ۷۰۰۰ میلیارد تومان به نام معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری که از این مبلغ ۳۰۰۰ میلیارد بابت افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی پیش‌بینی گردید.

۴-۴ صندوق‌های پژوهش و فناوری غیردولتی

صندوق‌های پژوهش و فناوری غیردولتی در سال ۱۳۷۹ با تصویب قانون برنامه سوم توسعه برای نخستین بار به‌عنوان یکی از بازیگران حوزه علم و فناوری کشور پا به عرصه وجود گذاشتند؛ هدف از تأسیس این صندوق‌ها ایجاد زمینه‌های مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و حمایت کمی و کیفی از فعالیت‌های پژوهشی و فناوری، بالاخص پژوهش‌ها و فناوری‌های کاربردی توسعه‌ای بود.

سپس در سال ۱۳۹۴ با تصویب قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در مجلس شورای اسلامی و به موجب ماده (۴۴) این قانون، نام صندوق‌های پژوهش و فناوری غیردولتی این بار در قانونی دائمی مطرح شد. بر اساس آیین‌نامه اجرایی ماده (۴۴) قانون رفع موانع تولید که در مردادماه ۱۳۹۴ به

پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و وزارت علوم تدوین شده بود، اعطا و لغو مجوز، هدایت و نظارت بر فعالیت‌های صندوق‌ها به کارگروهی با عضویت وزیر علوم (رئیس کارگروه)، نماینده رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، نماینده معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور، نماینده وزیر صنعت، نماینده وزیر جهاد کشاورزی، نماینده وزیر بهداشت، نماینده وزیر اقتصاد، نماینده وزیر ارتباطات، نماینده رئیس کل بانک مرکزی، رئیس هیأت مدیره انجمن صنفی کارفرمایی صندوق‌ها و نهادهای خطرپذیر، رئیس هیات عامل صندوق نوآوری و شکوفایی، و دبیر کل شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری سپرده شد که دبیرخانه آن در صندوق نوآوری و شکوفایی قرار داشت.

پس از حدود ۷ سال فعالیت این کارگروه، با تصویب قانون جهش تولید دانش‌بنیان و واگذاری اختیارات شورای عالی عتف در حوزه فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان به شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان، آیین‌نامه اجرایی ماده (۴۴) قانون رفع موانع نیز اصلاح شد (تصویب‌نامه شماره ۸۶۸۵۶/ت/۵۹۹۳۹ هـ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۴ هیئت دولت) و وظیفه اعطا و لغو مجوز، هدایت و نظارت بر فعالیت‌های صندوق‌ها به کارگروه دائمی این شورا سپرده شد. بدین صورت، در ۱۵ جلسه کارگروه دائمی شورا طی یک‌سال گذشته، نقش کارگروه صندوق‌های پژوهش و فناوری نیز ایفا شده است.

در حال حاضر ۷۳ صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی در کشور مجوز فعالیت خود را دریافت کرده‌اند که از این تعداد ۶۹ صندوق ثبت شده و ۴ صندوق در حال ثبت هستند. ۲ صندوق پژوهش و فناوری سلمان فارسی و فن‌آسا و ۷ صندوق پژوهش و فناوری خطرپذیر شرکتی سنگ‌آهن مرکزی، هلدینگ خلیج فارس، ویرا مس رفسنجان، اعتماد سازان نوآور انتخاب (اسنوا)، فولاد مبارکه، کربن و آریوزن فارمد نیز مصوبه تأسیس خود را دریافت کرده و در حال انجام مراحل اخذ مجوز خود هستند. عملکرد صندوق‌های پژوهش و فناوری کشور در چهار حوزه سرمایه‌گذاری، اعطای ضمانتنامه، ارائه تسهیلات و سرمایه‌گذاری خطرپذیر در شکل شماره ۱۰ به نمایش درآمده است.

ضمانت نامه		سرمایه ثبتی	
فروردین ماه ۱۳۹۸	فروردین ماه ۱۴۰۲	فروردین ماه ۱۳۹۸	فروردین ماه ۱۴۰۲
۹۰۰ میلیارد تومان	۱۷۵۳۸ میلیارد تومان	۷۸ میلیارد تومان	۲۶۳۲ میلیارد تومان

سرمایه گذاری خطرپذیر		تسهیلات (وام)	
فروردین ماه ۱۳۹۸	فروردین ماه ۱۴۰۲	فروردین ماه ۱۳۹۸	فروردین ماه ۱۴۰۲
۵۱ میلیارد تومان	۶۶۷ میلیارد تومان	۱۶۰ میلیارد تومان	۱۹۹۹۱ میلیارد تومان

شکل ۱۲ - عملکرد صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی (۱۳۹۸-۱۴۰۲)

همچنین در خصوص وظایف و اختیاراتی که در قانون جهش تولید دانش بنیان برای صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی در نظر گرفته شده، اقدامات ذیل در یک سال گذشته انجام شده است:

- در خصوص اجازه صدور ضمانتنامه گمرکی در بند «الف» ماده (۴) قانون و اجازه صدور ضمانتنامه فرآیند ارجاع کار، خرید انواع کالا و ماشین آلات، معاملات پیمانکاری، انجام تعهدات، پیش پرداخت و حسن انجام کار نخستین ضمانتنامه گمرکی توسط صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی استان مازندران به مبلغ ۵۰ میلیارد ریال در تاریخ ۱۴۰۱/۶/۲۱ صادر شده است.
- در خصوص اعتبار مالیاتی سرمایه گذاری غیرمستقیم از طریق صندوق های پژوهش و فناوری، دستورالعمل تسهیل تشکیل صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی خطرپذیر شرکتی تدوین و مجوز مربوطه برای هلدینگ خلیج فارس صادر شده است.
- در خصوص افزایش سرمایه صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی از محل اعتبارات تملک دارایی سرمایه ای استان ها موضوع بند «ت» ماده (۱۲) قانون جهش تولید دانش بنیان، به شرح جدول ۸ اقدام شده است:

جدول ۸ - افزایش سرمایه صندوق‌های پژوهش و فناوری

ردیف	نام صندوق	مبلغ
۱	صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی کریمه استان قم	۳۰ میلیارد ریال
۲	صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی استان فارس	۱۰۰ میلیارد ریال (در حال اقدام)
۳	صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی استان کردستان	۷۰ میلیارد ریال (در حال اقدام)
۴	صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی استان زنجان	۱۵۰ میلیارد ریال

- نهایتاً در راستای پیاده‌سازی بند «الف» ماده (۱۷) قانون جهش تولید دانش‌بنیان و به منظور تسهیل سرمایه‌گذاری در حوزه دانش‌بنیان، دبیرخانه تخصصی صندوق‌های پژوهش و فناوری در حال تدوین نمونه قرارداد با سازمان بورس است.

۴-۵ تأمین مالی و سرمایه‌گذاری

۴-۵-۱ سرمایه‌گذاری سازمان‌های توسعه‌ای

مطابق با بند «ت» ماده (۱۷) قانون جهش تولید دانش‌بنیان، سازمان‌های توسعه‌ای مجازند در طرح‌های فناورانه مصوب شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان به صورت مستقیم یا از طریق بازار سرمایه و یا به صورت غیرمستقیم از طریق عاملیت صندوق نوآوری و شکوفایی و با رعایت قوانین و مقررات مربوطه و در چارچوب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی سرمایه‌گذاری کنند.

بر اساس دستورالعمل اجرایی «تعیین موضوعات اولویت‌دار ملی و طرح‌های مصوب شورا» مصوب ۱۴۰۱/۱۰/۲۰ شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان، طرح‌های پیشنهادی سازمان‌های توسعه‌ای موضوع ماده (۱۷) قانون، پس از ارسال به دبیرخانه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان، ظرف مدت یک ماه با فهرست موضوعات اولویت‌دار ملی تطبیق داده شده و بر اساس معیارهای سطح فناوری مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و سپس تأیید یا عدم تأیید آن توسط دبیرخانه به سازمان مربوطه اعلام می‌شود.

در طی یک سال گذشته، ۳ طرح فناورانه از سوی سازمان‌های توسعه‌ای به شرح جدول ۸ به دبیرخانه شورا ارسال شده است که هر یک از آن‌ها در جلسات کارگروه دائمی شورا و با حضور بالاترین مقام دستگاه اجرایی مربوطه مورد بررسی قرار گرفته است و پس از احراز شرایط و ضوابط دستورالعمل اجرایی مذکور، مورد تصویب قرار گرفته‌اند.

جدول ۹ - طرح های سرمایه گذاری فناورانه سازمان های توسعه ای

ردیف	نام سازمان توسعه ای	عنوان طرح	ارزش مالی طرح	وضعیت
۱	ساتکاب ^۱	احداث کارخانه ساخت قطعات توربین های نیروگاهی با فناوری های پیشرفته	۱۰۰ میلیون دلار	تأیید مشروط
۲	ایمیدرو ^۲	تولید سوخت جامد و مکمل های حرارتی از پسماندهای لاستیکی و پلاستیکی	۲۰۰ میلیارد تومان	تأیید مشروط
۳	ساتکاب	تولید کلیدهای تنظیم ولتاژ با قابلیت استفاده تحت بار (تپ چنجرهای تحت بار)	۲۷.۸ میلیون یورو	تأیید

۴-۵-۲ سرمایه گذاری مشترک بانک ها و صندوق نوآوری و شکوفایی

بر اساس بند «الف» ماده (۱۸) قانون جهش تولید دانش بنیان، سرمایه گذاری مشترک بانک ها و صندوق نوآوری و شکوفایی در طرح های مصوب شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان بعنوان فعالیت بانکی تلقی می شود و از شمول بند (ب) ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۰۲/۰۱ مستثنی شده است. شایان ذکر است که بانک ها و صندوق نوآوری مکلف هستند حداکثر پس از هفت سال از تاریخ آغاز سرمایه گذاری نسبت به اتمام سرمایه گذاری و خروج اقدام نمایند.

مطابق با دستورالعمل اجرایی بند «الف» ماده (۱۸) قانون جهش تولید دانش بنیان، سرمایه گذاری مشترک بانک ها و صندوق نوآوری و شکوفایی در قالب سرمایه گذاری مستقیم و غیرمستقیم و صرفاً در مصادیق سرمایه گذاری تعیین شده از سوی شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان مجاز است.

طبق بند «ه» ماده (۱) آیین نامه مزبور، در سرمایه گذاری غیرمستقیم، بانک و صندوق نوآوری و شکوفایی از محل آورده نقدی و از طریق تأسیس یا افزایش سرمایه در انواع صندوق های سرمایه گذاری (نظیر صندوق های جسورانه و خصوصی) و یا شرکت های سرمایه گذاری در یک طرح فناورانه سرمایه گذاری می کنند.

با وجود این، در یک سال گذشته علی رغم تدوین دستورالعمل اجرایی سرمایه گذاری مشترک بانک ها و صندوق نوآوری و شکوفایی، به علت اینکه اینگونه سرمایه گذاری ها به رعایت مقررات و ضوابط بانک مرکزی منوط شده است اما بانک مرکزی ضوابط مذکور را همچنان ابلاغ نکرده است، امکان سرمایه گذاری مشترک بین بانک ها و صندوق نوآوری و شکوفایی به وجود نیامده است.

^۱ شرکت سهامی مادر تخصصی مدیریت ساخت و تهیه کالای آب و برق

^۲ سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران

۴-۶ امتیازات قانونی

۴-۶-۱ رفع چالش‌های ناشی از تحریم

مجموعه اقدامات در اجرای ماده (۲) قانون جهش تولید دانش بنیان از زمان ابلاغ به شرح زیر می‌باشد:

- تأسیس کمیته حمایتی ماده (۲) قانون جهش تولید دانش بنیان و دبیرخانه آن
 - تشکیل جلسه در دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی و ابلاغ مصوبه آن مبنی بر ایجاد ساختار ویژه برای پیگیری مأموریت محول شده در متن قانون به ستاد تسهیل و رفع موانع تولید
 - تشکیل جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید و تصویب تأسیس کمیته حمایتی ماده (۲) قانون جهش تولید دانش بنیان و تعیین رئیس و اعضای آن
 - انتصاب دبیر کمیته و نمایندگان دستگاه‌های عضو در کمیته
 - اختصاص فضا (ساختمان) از سوی مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری
 - اختصاص بدنه کارشناسی برای دبیرخانه کمیته
- برگزاری جلسه اول کمیته
 - تصمیم‌گیری نسبت به مورد (شرکت) ارجاع شده به کمیته
 - تعیین مأموریت برای دبیرخانه کمیته مبنی بر طراحی راهکار برای حل مشکلات گمرکی شرکت‌های فعال در حوزه‌های تحریمی
- مکاتبه با دستگاه‌های اجرایی و نهادهای پژوهشی و جمع‌آوری مطالعات و پژوهش‌های قبلی کشور در حوزه شناسایی نقاط آسیب‌پذیر و مقابله با تحریم
- بررسی مطالعات قبلی و شروع به جمع‌بندی مطالعات زنجیره ارزش در صنایع مهم
 - خودرو، دامداری و دامپروری، بالادست نفت و گاز، صنعت برق، الکترونیک و میکروالکترونیک، دارو و مواد اولیه دارویی
 - جمع‌آوری داده‌های تجاری کشور و کشورهای همسایه و ایجاد پایگاه داده اولیه برای بررسی‌های زنجیره‌های ارزش
- ارتباط‌گیری و برگزاری جلسات با دستگاه‌های مسئول
 - وزارتخانه‌های نیرو، بهداشت، صمت، خارجه، اقتصاد و مرکز بررسی‌های استراتژیک و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس‌جمهور
- برگزاری بیش از ۲۰ جلسه مصاحبه با افراد و شرکت‌های تحریمی
- ایجاد سازوکار رصد مداوم تحرکات تحریمی و ارائه گزارش‌های موردی

○ مطالعه و جمع‌آوری پایگاه‌های داده نظام تحریم و شروع به ایجاد یک پایگاه داده یکپارچه

۴-۶-۲ حمایت‌های حقوقی و قضایی

در سال‌های اخیر با توسعه فعالیت‌های حوزه دانش بنیان کشور از جمله توسعه شرکت‌های دانش بنیان به‌ویژه فعالیت‌های واحدهای فناور مستقر در پارک‌ها و مراکز رشد، کارخانه‌های نوآوری، اقبال نخبگان و شرکت‌های دانش بنیان به مصادیق مالکیت معنوی و ثبت سالانه صدها عنوان اختراع در کشور و همچنین بدیهی بودن وجود تعارضات در روابط اقتصادی این اشخاص، و نیز الزامات، ویژگی‌ها و مسائل خاص مرتبط با شرکت‌های دانش بنیان بخصوص در حوزه فناوری اطلاعات و پلتفرم‌های آنلاین باعث شده بود که نیاز به بررسی و رسیدگی به پرونده‌های مرتبط با این نوع کسب‌وکارها به شکلی مجزا از پرونده‌های معمول بیش از پیش احساس شود. به همین سبب، این موضوع در تدوین قانون جهش تولید دانش بنیان به عنوان یکی از ارکان اصلی مورد توجه قرار گرفت.

مطابق با ماده (۹) قانون جهش تولید دانش بنیان، حدود یک ماه پس از ابلاغ قانون با اقدام دادگستری استان تهران، نخستین شعبه ویژه رسیدگی به دعاوی شرکت‌های دانش بنیان در تاریخ ۲۲ تیر ۱۴۰۱ در مجتمع قضایی تخصصی ویژه دعاوی تجاری افتتاح شد (شعبه ۱۴۱) و تا پایان سال ۱۴۰۱ در این شعبه به حدود ۶۰ پرونده شرکت‌های دانش بنیان رسیدگی شد، با وجود این همچنان مسائل و مشکلاتی در خصوص رسیدگی به پرونده‌های قضایی شرکت‌های دانش بنیان وجود دارد که در بخش پنجم گزارش به آن اشاره خواهد شد. به‌علاوه شعبه تخصصی حل اختلاف شرکت‌های دانش بنیان نیز در تیرماه ۱۴۰۱ در مجتمع قضایی تخصصی ویژه دعاوی تجاری افتتاح شده است (شعبه ۵۱۷).

مع‌هذا در خصوص اجرایی‌سازی ماده (۹) قانون جهش تولید دانش بنیان، قوه قضاییه در راستای انجام تکلیف قانونی خود مبنی بر تدوین دستورالعمل نحوه تشکیل شعب تخصصی رسیدگی به اختلافات در حوزه علم و فناوری را در تاریخ ۱۴۰۲/۲/۵ با توشیح رئیس محترم قوه قضاییه ابلاغ کرد (مصوبه شماره ۱۰۰/۶۲۳۵/۹۰۰۰).

۴-۶-۳ منع رقابت

به موجب بند «پ» ماده (۱۰) قانون جهش تولید دانش بنیان، پس از ورود سرمایه‌گذار خصوصی به یک مصداق خاص و اعلام کتبی به شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان، اقدامات وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی نباید موجب رقابت با شرکت‌ها و مؤسسات

دانش‌بنیان و واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری را فراهم آورد. بر این اساس، دستورالعمل اجرایی لازم برای پیاده‌سازی این امتیاز قانونی در تاریخ ۲۰ دی ۱۴۰۱ در دومین جلسه شورا به تصویب رسید و پس از آن امکان درخواست رسیدگی به رقابت بخش دولتی/عمومی با شرکت‌های دانش‌بنیان از طریق سامانه خدمات توانمندسازی معاونت توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری (<https://bizservices.ir/service/87/9>) فراهم شد. در این زمینه درخواست‌های دریافت‌شده وارد فرایند بررسی دبیرخانه شورا شده‌اند. گزارش از درخواست‌های بررسی شده در جدول ۱۰ ارائه شده است.

جدول ۱۰ - خلاصه وضعیت درخواست‌های بررسی رقابت بخش دولتی/عمومی

شرکت دانش‌بنیان	رقیب دولتی	موضوع رقابت	وضعیت	مرحله بعدی
شرکت پویندگان راه سعادت شرکت مهندسی سازگان گستر	صنعت تجهیزات پزشکی صایران صنایع الکترواپتیک صایران (صاپا)	تولید مانیتورهای علائم حیاتی بیمار	تصویب نظر کارگروه در خصوص درخواست	ابلاغ نظر کارگروه به دستگاه
شرکت پادرا سرم البرز	شرکت سرم‌سازی رازی	تولید پادزهر مار و عقرب	برگزاری جلسه اول کمیته تخصصی	بررسی مستندات و اظهارنظر در خصوص درخواست توسط کمیته تخصصی مصوب
شرکت زیست فناوران پژوه البرز	شرکت سرم‌سازی رازی	واردات ادجوان روغنی	عدم دریافت کاربرگ	-
شرکت ایرسا گستر حسنا	سازمان سپند وزارت دفاع	تولید دستگاه ایکس‌ری	عدم دریافت کاربرگ	-
شرکت نفت و گاز سرو شرکت گسترش فناوری خوارزمی	شرکت گسترش کاتالیست ایرانیان	تولید کاتالیست‌های صنعت فولاد	در حال بررسی مستندات در دبیرخانه	برگزاری جلسه اول کمیته تخصصی
شرکت دانا سنجش آب و برق	شرکت آب منطقه‌ای اصفهان	عدم خرید محصولات شرکت	عدم ارتباط با موضوع رقابت	-
شرکت هیرو نگار پارس	شهرداری اسلامشهر	عدم خرید محصولات شرکت	عدم ارتباط با موضوع رقابت	-

۴-۶-۴ حمایت‌های بیمه‌ای

با هدف اجرایی‌سازی بندهای «الف» و «ب» ماده (۷) قانون جهش تولید دانش‌بنیان طی سال ۱۴۰۱ تعداد ۲۶۱۷ مورد از قراردادهای شرکت‌های دانش‌بنیان به ارزش ۳۱ هزار میلیارد ریال توسط معاونت توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری برای دریافت معافیت از پرداخت حق بیمه قراردادها به سازمان تأمین اجتماعی معرفی شده‌اند.

۴-۵ استقرار در واحدهای مسکونی

در راستای اجرای بند «الف» ماده (۶) قانون جهش تولید دانش بنیان طی سال ۱۴۰۱ تعداد ۱۶۹ شرکت از سوی معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان برای استقرار دفاتر خود در اماکن مسکونی به شهرداری‌های سراسر کشور معرفی شده‌اند.

۴-۶-۶ حمایت‌های گمرکی

در راستای پیاده‌سازی بند (۱) ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی بند «ب» ماده (۱) قانون جهش تولید دانش بنیان، گمرک جمهوری اسلامی ایران طی نامه شماره ۱۴۰۱/۱۳۴۸۸۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۹/۱۶ گمرکات اجرائی فرودگاه امام خمینی (ره)، تهران، غرب تهران، البرز، شهید رجایی بندرعباس، بازرگان، اصفهان، شیراز، مشهد و تبریز را بعنوان گمرکات اختصاصی دانش بنیان به کلیه ناظرین و مدیران کل گمرکات اجرائی سراسر کشور ابلاغ کرد با این حال، فعالیت این گمرکات اجرائی بعنوان گمرکات اختصاصی دانش بنیان تا کنون عملیاتی نشده است.

در راستای پیاده‌سازی بند (۲) ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی بند «ب» ماده (۱) قانون جهش تولید دانش بنیان، اولاً ۷۰ شرکت بعنوان فعال اقتصادی مجاز (AEO) برای برخورداری از امتیازات ۱۹ گانه این عنوان از جمله مسیر سبز گمرکی به گمرک جمهوری اسلامی ایران معرفی شده‌اند. ثانیاً ۲۰۰ شرکت برای برخورداری از امتیاز بند (۱) ماده (۳۸) قانون صادرات و واردات و ۷ شرکت برای برخورداری از امتیاز بند (۲) ماده (۴۰) قانون امور گمرکی جهت ترخیص بدون اخذ ثبت سفارش، تنظیم اظهارنامه گمرکی، ارائه گواهی انطباق با استاندارد و نظایر آن برای واردات نمونه‌های تجاری و نمونه‌های کالا به گمرک جمهوری اسلامی ایران معرفی شده‌اند.

۴-۷ انرژی‌های تجدیدپذیر

با هدف توسعه صنایع دانش بنیان و بازار انرژی‌های تجدیدپذیر و تولید برق پاک در محل مصرف، به موجب ماده (۱۶) قانون جهش تولید دانش بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس‌جمهور موظف به تدوین آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۶) قانون جهش تولید دانش بنیان شد که این مهم با همکاری وزارتخانه‌های نیرو و صنعت، معدن و تجارت و همچنین با اخذ نظرات کارشناسی از نخبگان و خبرگان دستگاه‌های دولتی مرتبط و بخش خصوصی ذی‌اثر انجام پذیرفت و آیین‌نامه مذکور در تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۲ به تصویب هیئت محترم وزیران رسید (مصوبه شماره ۹۴۳۹۵/ت/۶۰۲۷هـ).

از دیگر اقدامات صورت گرفته در راستای اجرایی‌سازی ماده (۱۶) قانون جهش تولید دانش‌بنیان و آیین‌نامه اجرایی آن، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱- تشکیل جلسات کارگروه موضوع ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۶) قانون جهش تولید دانش‌بنیان با حضور اعضای کارگروه شامل نمایندگان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری، وزارت نیرو (ساتبا)، وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مدعوین مرتبط از بخش‌های دولتی و خصوصی و پیگیری اجرایی‌سازی تکالیف مندرج در آیین‌نامه اجرایی (برگزاری پنج جلسه در سال ۱۴۰۱)؛
- ۲- محاسبه تعرفه تجدیدپذیر بر مبنای متوسط دوماهه آخرین صورتحساب‌های تأییدشده (تحلیل صورتحساب پرداختی نیروگاه‌های تجدیدپذیر در بازه‌های زمانی از مرداد تا بهمن ۱۴۰۱ به منظور تخمین و برآورد جریمه احتمالی و اثرگذاری این نرخ بر بازار برق و اعلام نرخ تعرفه برق تجدیدپذیر بر اساس صورتحساب‌های دو ماه به توانیر)
- ۳- تعیین و اطلاع‌رسانی ضوابط انتفاع صنایع مشمول از برق مازاد تولیدی و همچنین شرایط آیین‌نامه (دستورالعمل ضوابط انتفاع صنایع مشمول از برق مازاد تولید توسط ساتبا تهیه و نهایی شده است).
- ۴- تدوین دستورالعمل خرید برق تجدیدپذیر توسط صنایع مشمول از بورس انرژی (پیش‌نویس دستورالعمل عرضه و تبادل برق تجدیدپذیر در بورس انرژی مطابق بند (۱-۳-۵) مصوبه توسعه مبادلات برق در بورس انرژی وزارت نیرو در حال تدوین و ابلاغ است).
- ۵- اصلاح نسخه اولیه دستورالعمل تبصره (۵) ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۶ قانون جهش تولید دانش‌بنیان با توجه به تغییرات اعمال شده به واسطه ابلاغ توسعه مبادلات برق در بورس انرژی توسط وزیر نیرو
- ۶- ارسال ابلاغیه آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۶ قانون جهش تولید دانش‌بنیان و دریافت فهرست صنایع مشمول از شرکت‌های برق منطقه‌ای و توزیع نیروی برق
- ۷- تهیه و نهایی‌سازی الحاقیه قرارداد خرید تضمینی برق از محل ماده (۶۱) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی به منظور عرضه برق نیروگاه‌ها در بورس انرژی
- ۸- پیگیری به منظور ایجاد زیرساخت‌های لازم جهت اعمال جرائم در قبوض صنایع مشمول (این موضوع توسط وزیر و سپس توسط سازمان توانیر ابلاغ شده است. جریمه مذکور در قبض تیرماه ۱۴۰۲ صنایع مشمول اعمال می‌شود).
- ۹- برگزاری رویداد تابلوی برق سبز در تاریخ ۱ خرداد ۱۴۰۲

۱۰- عرضه و تبادل برق تجدیدپذیر در تابلوی برق سبز به میزان ۲۶,۸۲۰,۴۵۶ کیلووات ساعت با ارزش معاملاتی برابر ۵۴۲,۶۷۲,۶۳۲,۸۰۰ ریال در مدت یک ماه نخست افتتاح تابلو

۸-۴ حمایت‌های مالیاتی

۸-۴-۱ اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه

بر اساس بند «ب» ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش بنیان و با هدف افزایش شدت تحقیق و توسعه کشور (نسبت هزینه کرد تحقیق و توسعه به تولید ناخالص داخلی)، معادل هزینه انجام شده برای فعالیت‌های تحقیق و توسعه کلیه شرکت‌های کشور اعم از دانش بنیان و غیردانش بنیان، به عنوان اعتبار مالیاتی با قابلیت انتقال به سنوات آتی به شرکت‌ها و مؤسسات متقاضی اعطاء می‌شود و معادل آن از مالیات قطعی شده سال انجام هزینه مذکور یا سال‌های بعد کسر می‌شود. پس از تصویب آیین‌نامه اجرایی این بند در هیئت وزیران (تصویب‌نامه شماره ۱۱۷۲۰۵/ت/۶۰۲۳ هـ مورخ ۱۴۰۱/۷/۴ هیئت وزیران) و تصویب دستورالعمل اجرایی آن در دومین جلسه کارگروه شورای راهبری فناوری‌ها و تولید دانش بنیان (مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۰)، فرایند اجرای این حمایت توسط معاونت توسعه شرکت‌های دانش بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس‌جمهور آغاز شد؛ این فرایند به صورت خلاصه در شکل ۱۱ تشریح شده است:

شکل ۱۳ - فرایند ارزیابی طرح‌های تحقیق و توسعه جهت اعطای اعتبار مالیاتی

بر این اساس، فرایند اجرای برنامه حمایتی اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه با اقدامات ذیل در بهمن‌ماه ۱۴۰۱ آغاز شد:

- ارسال پرسشنامه پروژه تحقیق و توسعه پیشنهادی شرکت‌ها در قالب اعلامی در سامانه اعتبار ۱۴ (etebar14.ir)
- تایید نظام‌مند بودن پروژه: بررسی ابعاد فنی و اجرایی پروژه پیشنهادی و رد پروژه در صورت وجود ابهامات فنی

- تایید فناورانه و نوآورانه بودن پروژه: تدقیق عنوان و خروجی پروژه، برنامه زمان‌بندی و سقف و سرفصل‌های هزینه کرد

در این راستا، آمار طرح‌ها و پروژه‌های دریافتی از شرکت‌ها در سامانه اعتبار ۱۴ جهت برخورداری از اعتبار مالیاتی ۱۴۰۲ به شرح جدول ۱۱ ارائه شده است:

جدول ۱۱ - آمار پروژه‌ها و طرح‌های دریافتی در سامانه اعتبار ۱۴

سال ۱۴۰۱					
حوزه	تعداد شرکت	تعداد کل پروژه‌ها	پروژه‌های تایید شده	پروژه‌های رد شده	پروژه‌های نیازمند بازدید
الکترونیک	۱۸	۱۳۳	۶	۴۱	۸۶
تجهیزات	۴۹	۱۸۶	۶۰	۱۱۱	-
دارو	۲۷	۳۱۹	۱۳۷	۱۷۷	۵
شیمی	۳۷	۲۷۴	۱۱۸	۱۵۶	-
نرم افزار	۱۳	۲۱۱	۴۸	۹۲	۷۱
مجموع	۱۴۴	۱۱۲۳	۳۶۹	۵۷۷	۱۶۲
سال ۱۴۰۲					
حوزه	تعداد شرکت	تعداد پروژه	شرکت غیر دانش‌بنیان		
الکترونیک	۵۴	۳۰۴	۱		
تجهیزات	۸۲	۲۷۴	۴		
دارو	۳۲	۱۹۶	۳		
شیمی	۴۱	۲۰۰	۴		
نرم افزار	۱۲	۹۳	۱		
مجموع	۲۲۱	۱۰۶۷	۱۳		

۴-۸-۲ اعتبار مالیاتی سرمایه‌گذاری

مطابق با تبصره بند (۱) ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی بند «ت» ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب ۱۴۰۱/۰۷/۲۴ هیئت وزیران، سرمایه‌گذاری و مشارکت شرکت‌های سرمایه‌گذار با بخش دولتی برای توسعه زیست‌بوم علم و فناوری (اعم از آزمایشگاه مرجع) در دانشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد مورد تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در صورتی که مالکیت آن به دولت منتقل شود، مشمول مصادیق سرمایه‌گذاری بند «ت» ماده (۱۱) قانون

خواهد بود و هزینه‌های مرتبط به اینگونه طرح‌ها مطابق با ضوابط به عنوان اعتبار مالیاتی سرمایه‌گذاری در نظر گرفته خواهد شد.

بر اساس بند «پ» تبصره بخش (۲) ماده (۳) دستورالعمل اجرایی بند «ت» ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش بنیان، طرح‌های توسعه زیست بوم علم و فناوری تا سقف ۲۰۰ میلیارد تومان می‌بایست به تصویب کارگروه دائمی شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان رسیده و طرح‌های بیش از ۲۰۰ میلیارد تومان باید در شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان به تصویب برسد.

در طی یکسال گذشته، ۷ طرح توسعه زیست بوم علم و فناوری از سوی پارک‌های علم و فناوری به دبیرخانه شورا ارسال شده است که جزئیات آن در جدول شماره ۱۲ بیان شده است.

جدول ۱۲ - طرح‌های سرمایه‌گذاری فناورانه توسعه زیست‌بوم فناوری و نوآوری

ردیف	عنوان طرح	ارائه دهنده طرح	میزان سرمایه‌گذاری (میلیارد تومان)	وضعیت نهایی طرح
۱	احداث برج فناوری فردای شریف	دانشگاه صنعتی شریف	۴۰۰	ارجاع به شورا
۲	احداث کارگاه تجاری‌سازی فناوری	شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان	۱۶.۲	تصویب در کارگروه دائمی شورا
۳	احداث مرکز خدمات نوآوری	شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان	۳۵	تصویب در کارگروه دائمی شورا
۴	حمایت از بنیاد علم و فناوری مصطفی (ص)	پارک فناوری پردیس	۲۰۰	تصویب در کارگروه دائمی شورا
۵	احداث مرکز نوآوری ارتباطات و فناوری اطلاعات و عمومی	پارک فناوری پردیس	۲۰۰	تصویب در کارگروه دائمی شورا
۶	احداث ساختمان مرکز رشد شماره ۲ پارک فناوری پردیس	پارک فناوری پردیس	۲۰۰	تصویب در کارگروه دائمی شورا
۷	احداث ساختمان مرکز آزمایشگاهی و فب لب	پارک فناوری پردیس	۱۹۰	تصویب در کارگروه دائمی شورا

۴-۹ ترک تشریفات مناقصه در تولید بار اول محصولات دانش بنیان

به موجب بند «الف» ماده (۱۰) قانون جهش تولید دانش بنیان، با الحاق بندی به ماده (۲۹) قانون برگزاری مناقصات، حمایت از تولید بار اول محصولات دانش بنیان در کشور که پیش از این به مصوبه‌ای غیرقابل انتشار متکی بود، به صورت عمومی رسمیت پیدا کرده است. بر این اساس، با تأیید کارگروه تولید بار اول (متشکل از نماینده معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس‌جمهور، نماینده وزارت صنعت، معدن و تجارت و نماینده دستگاه اجرائی متقاضی) که زیر نظر شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان فعالیت می‌کند، الزام برگزاری مناقصه در مورد محصولات دانش بنیانی که مشابه داخلی ندارند، برداشته می‌شود.

در این زمینه، گزارش عملکرد کارگروه تولید بار اول در سال ۱۴۰۱ به شرح جدول ۱۳ ارائه می‌شود:

جدول ۱۳ - عملکرد کارگروه تولید بار اول در سال ۱۴۰۱

حوزه	تعداد درخواستها	تعداد ابلاغ شده	پروژه های قرارداد شده	ارزش کل قراردادها (میلیون دلار)
وزارت نفت	۶۹	۲۱	۹	۱۱۰
وزارت نیرو	۱۵	۷	۳	۳۰
سازمان انرژی اتمی	۵	۰	۰	*
وزارت بهداشت	۴	۰	۰	*
سازمان شهرداری	۴	۰	۰	*
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۴	۰	۰	۱۶
سایر	۱۸	۷	۲	۴/۵
مجموع	۱۱۹	۳۵	۱۴	۱۶۰/۵

۴-۱۰ توسعه زیست بوم استانی

به موجب مواد مختلفی از قانون جهش تولید دانش بنیان، استفاده از ظرفیت های استانی برای توسعه زیست بوم علم و فناوری استان ها مورد توجه قرار گرفته است. در این خصوص، هرچند هنوز اغلب استان های کشور اقدام مؤثر خاصی در زمینه بهره گیری از امتیازات و حمایت های قانون جهش تولید دانش بنیان انجام نداده اند، اما استانداری یزد در ابتدای سال ۱۴۰۲ جهت پیاده سازی مفاد قانون در این استان پیش قدم شد و رسماً از معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور درخواست کرد که این استانداری را در جهت تبدیل شدن به الگوی پیاده سازی قانون جهش تولید دانش بنیان در سطح استان های کشور راهنمایی کند. در این راستا، تکالیف استانی قانون جهش تولید دانش بنیان توسط دبیرخانه شورا از متن قانون احصاء و برای استانداری یزد ارسال شد.

پاسخ استانداری یزد در خصوص اقدامات این استان در راستای اجرای تکالیف استانی قانون جهش تولید دانش بنیان در جدول ۱۴ ارائه شده است؛ لازم به ذکر است که استانداری یزد آمادگی خود را برای برگزاری دوره های آموزشی مختلف جهت آشنایی صنایع، مدیران و مسئولان، شرکت ها، دانشگاه ها و دیگر بازیگران زیست بوم علم و فناوری این استان با قانون جهش تولید دانش بنیان اعلام کرده است. ضمناً اخیراً استانداری کرمان بعنوان دومین استان عزم خود را برای اجرایی سازی قانون جهش تولید دانش بنیان را با دیدار فعالین صنعتی این استان با معاون محترم علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور نشان داده است.

جدول ۱۴ - اقدامات صورت گرفته در راستای اجرای قانون جهش تولید دانش بنیان

مفاد قانون	اقدامات استان یزد
تهیه فهرست اقلام راهبردی استان (ماده ۱)	اقلام راهبردی استان بر اساس نیازهای جامعه و برنامه‌های میان مدت و بلندمدت ملی و استانی استخراج شده است که در سند آمایش استان و برنامه تحولی یزد نوین مبنای عمل بوده‌اند. حوزه‌های کلیدی زیر اولویت‌های سرمایه‌گذاری مادی و فکری در طرح‌های دانش بنیان با هدف ارتقای بهره‌وری، مدیریت سبز و کاهش ارزی و توسعه صادرات استان است. • معدن (اکتشاف و بهره‌برداری) • گردشگری (فرهنگی تاریخی، درمانی و سایر انواع) • انرژی‌های تجدیدپذیر • نساجی و پوشاک • کشاورزی متناسب با اقلیم • فراوری مواد غذایی • فناوری اطلاعات • حمل و نقل و تدارکات • ماشین‌سازی (شامل قطعات و تجهیزات) • آموزش و پرورش • بهداشت و درمان • مصالح ساختمانی • صنایع دستی • توسعه صنایع خلاق (علمی، فرهنگی و هنری) در راستای سرمایه‌گذاری در توسعه فعالیت‌های دانش بنیان در موضوعات فوق اقدامات زیر توسط استان انجام شده و در حال پیگیری مستمر است: ۱. تدوین سند تحولی یزد نوآوری (شامل برنامه‌های فرابخشی در توسعه و تقویت زیست‌بوم‌های نوآوری استان، و برنامه‌های بخشی در موضوعات تخصصی محور توسعه استان) ۲. رصد فعالیت نهادهای خدماتی و پیگیری مستمر توانمندسازی آنها مانند پارک علم و فناوری، کارخانه نوآوری، صندوق پژوهش استان، تأسیس مراکز نوآوری و کارآفرینی دانشگاهی و ... ۳. برگزاری مستمر جلسات ستاد استانی نوفاد جهت پیگیری مصوبات و رفع موانع اجرای برنامه‌های مصوب ملی و استانی
صدور سند مالکیت اعیانی در پارک‌های علم و فناوری (بند چ ماده ۴)	با توجه به عدم تعیین تکلیف واگذاری اراضی طرح جامع و متعاقب آن عدم صدور پروانه ساختمانی، هنوز اعیانی توسط شرکتها ایجاد نشده است.

مجوزی صادر نشده است؛ در خصوص اقدام برای سال جاری با شهرداری مذاکره و هماهنگی لازم جهت صدور مجوز از شورای شهر (هم مالکیت و هم اجاره) صورت گرفته است که به زودی نهایی خواهد شد.	استقرار دفتر چند شرکت دانش بنیان در املاک غیر تجاری (بند الف ماده ۶)
با توجه به عدم پیش بینی اعتبار از سوی سازمان برنامه و بودجه، شرکتهای زیر ساختی اقدام عملیاتی در این خصوص انجام نداده اند.	تأمین تاسیسات و امکانات شهری مورد نیاز برای واحدهای فناور مستقر در پارکهای فناوری (بند پ ماده ۶)
۳۲ نفر و مبلغ ۴۲۵۰ میلیون ریال	معافیت مالیات حقوق کارکنان پارکهای علم و فناوری (بند چ ماده ۸)
نشستهای ترویجی و بهم رسانی متعدد برای مشمولین و ذی نفعان ماده ۱۱ در استان صورت گرفته است. سایت etebar14 و فرایندهای اخذ مصوبه تشریح گردیده و توسط شرکتهای در دست اقدام می باشد. هماهنگی برگزاری نشست توجیهی با حضور حداکثری ذینفعان از بخش دولت و خصوصی با همکاری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان در ابتدای اردیبهشت ماه جاری صورت گرفته است. تاکنون موردی نهایی نشده است.	درخواست اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه و اعتبار مالیاتی سرمایه گذاری (بند ب و بند ت ماده ۱۱)
اختصاص ۳۰ میلیارد تومان اعتبار برای حمایت از پروژههای شاخص دانش بنیان استان (کارخانه نوآوری، مرکز رشد اقبال) در سفر ریاست جمهوری به استان (آذر ۱۴۰۰) توافق حمایت مالی از پروژههای دانش بنیان استان به ارزش ۱۵۰ میلیارد تومان در تعامل با معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری اختصاص اعتبارات استانی به مبلغ تقریبی ۴۷ میلیارد تومان برای اجرای پروژههای موثر و مهم حوزه دانش بنیان استان در اجرای بند ۲ ماده ۳۴ ضوابط اجرایی قانون بودجه ۱۴۰۱ تخصیص نزدیک به ۵۰۰ میلیارد تومان تسهیلات تبصره ۱۸ به شرکتهای فناوری و دانش بنیان تخصیص سهم ۳۵۰ میلیارد تومانی از تسهیلات تبصره ۱۶ به شرکتهای فناور و دانش بنیان امضای تفاهم با صندوق نوآوری و شکوفایی به ارزش ۳۰۰ میلیارد تومان جهت ایجاد خط اعتباری تقویت صندوق پژوهش و فناوری یزد (در دور دوم سفر رئیس جمهور به استان) تخصیص ۲۵۰ میلیارد ریال از تسهیلات تبصره ۱۶ از محل اعتبارات صندوق نوآوری و شکوفایی با عاملیت صندوق پژوهش و فناوری یزد	بکارگیری منابع استان توسط استانداری برای تقویت فعالیت های نوآورانه و شناسایی و حل مسائل بومی با استفاده از شرکتهای مؤسسات دانش بنیان (بند الف ماده ۱۲)
رئیس پارک علم و فناوری یزد عضو شورای برنامه ریزی استان می باشد و حضور ایشان موجب افزایش سهم بخش دانش	عضویت رئیس پارک علم و فناوری استان در شورای برنامه ریزی و توسعه استان (بند ب ماده ۱۲)

بنیان از اعتبارات مصوب بویژه تسهیلات تبصره ۱۸، جذب سهمی از منابع حقوق معادن و ... شده است(علاوه بر تاثیرگذاری بر سایر مصوبات شورا)	
افزایش سرمایه ثبتي صندوق پژوهش و فناوری استان به ۲۵۰ میلیارد تومان در طی ۳ سال جزو برنامه های یزدنوین می باشد که در اولین گام افزایش به ۱۱۰ میلیارد تومان مصوب گردیده و منابع استانی برای پارک علم و فناوری یزد جهت مشارکت در این افزایش سرمایه تامین گردیده است(موافقت نامه ای به ارزش ۲۰۰۰۰۰ میلیون ریال با سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مبادله شده که مبلغ ۱۱۶۷۶۷ میلیون ریال آن به صورت اسناد خزانه و ۵۰ هزار میلیون ریال بصورت نقد تخصیص یافته است)	صرف اعتبارات تملک دارایی سرمایه ای استان جهت افزایش سرمایه صندوق های پژوهش و فناوری استان (بند ت ماده ۱۲)
در حوزه انرژی های تجدیدپذیر بویژه انرژی خورشیدی، توزیع کالاهای اساسی و زنجیره تامین محصولات تولیدی کشاورزی استان، بهینه سازی مصرف آب در بخش های شهری، صنعتی و خانگی، افزایش بهره وری در حوزه معادن استان و ... از کالاهای و خدمات شرکتهای دانش بنیان استفاده گردیده و مصوبات متعددی در این موارد از شورای برنامه ریزی استان اخذ گردیده است.	اقدامات شورای برنامه ریزی و توسعه استان در زمینه استفاده از شرکتهای دانش بنیان برای حل چالش های استان (بند ت ماده ۱۲)

در ادامه عملکرد استانداری های کشور در زمینه اجرای تکالیف قانون جهش تولید دانش بنیان در سال ۱۴۰۱ بر اساس گزارش ارسالی وزارت کشور به دبیرخانه شورا (در فروردین ۱۴۰۲) بیان شده است:

❖ آذربایجان شرقی:

- تدوین و ابلاغ بخشنامه مربوط به الزام کلیه سازمان های استان جهت خرید محصولات دانش بنیان و ساخت ایران؛
- هماهنگی با سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان در خصوص تخصیص سهم ۱۰ درصدی از اعتبارات تملک دارایی سازمان های استانی برای زیرساخت های حوزه دانش بنیان و تخصیص ۹۷۰ میلیارد ریال و پرداخت ۳۵۰ میلیارد ریال آن؛
- پیگیری تصویب خط اعتباری ویژه ۴۹۰۰ میلیارد ریال برای حوزه نوآوری و فناوری استان در سفر استانی ریاست محترم جمهوری که در سال گذشته ۴۵۰ میلیارد ریال آن تخصیص یافت؛
- تصویب پرداخت ۲ هزار میلیارد ریال تسهیلات مازاد برای شرکتهای دانش بنیان و فناور از محل تبصره (۱۸) در سفر استانی ریاست محترم جمهوری؛

- ۶ تصویب پرداخت تسهیلات ارزان قیمت از محل جزء (۲) بند «ب» تبصره (۱۶) به شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور و صندوق‌های پژوهش و فناوری استان به ارزش بیش از ۲۶۰۰ میلیارد ریال؛
- تخصیص ۴۰۰ میلیارد ریال از محل ماده (۳۴) ردیف یک تملک دارایی استان برای پروژه‌های نوآوری؛
- افزایش بودجه پارک علم و فناوری استان از ۳۶۰ میلیارد به ۷۵۰ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۲؛

❖ اردبیل:

- اخذ موافقت برای ارائه تسهیلات به واحدهای فناور استان از محل تبصره (۱۶) برای اولین بار؛
- تخصیص ۲۵۰ میلیارد ریال به صندوق پژوهش و فناوری استان برای ارائه تسهیلات به واحدهای فناور استان از محل جزء ۱ بند ب تبصره ۱۶؛
- تخصیص اعتبار به مبلغ ۸۰۰ میلیارد ریال از جزء ۲ بند ب تبصره ۱۶ منابع استانداری به پارک علم و فناوری و معرفی واحدهای فناور جهت بهره‌مندی از تسهیلات خوداشتغالی و کارفرمایی؛
- اختصاص مبلغ ۹۴۶ میلیارد ریال از محل بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه و پرداخت به فناوران، شرکت‌های دانش‌بنیان و واحدهای فناور؛

❖ اصفهان:

- اختصاص مبلغ ۳۰۰۰ میلیارد ریال از محل اعتبارات بند ب ماده یک تبصره ۱۶ قانون بودجه ۱۴۰۱ (تسهیلات تکلیفی) به پارک علم و فناوری استان (معادل ۱۰ درصد کل اعتبارات استان)؛
- اختصاص مبلغ ۱۲۰۰ میلیارد ریال از محل اعتبارات بند الف تبصره ۱۸ به شرکت‌های دانش‌بنیان؛

❖ ایلام:

- استفاده از ظرفیت تسهیلات موضوع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال، تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به مبلغ ۸۳۰ میلیارد ریال در راستای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان به پارک علم و فناوری ایلام؛

❖ بوشهر:

- اختصاص ۹۶۰ میلیارد ریال تسهیلات به شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور از محل تسهیلات بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه ۱۴۰۱؛
- اختصاص ۲۵۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل جزء ۲ بند ب تبصره ۱۶؛

- اختصاص ۲۵۰ میلیارد ریال از محل اعتبارات تملک استان و اختصاص ۶۰۰ میلیارد ریال در سفر دوم ریاست محترم جمهوری در اسفند ماه سال جاری به منظور ایجاد و توسعه زیرساخت‌های پارک علم و فناوری استان بوشهر؛

❖ تهران:

- تصویب و تخصیص اعتبار علمی و فناوری ردیف بند ۲ ماده ۳۴ ضوابط اجرایی قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به مبلغ ۹۰ میلیارد تومان جهت تکمیل و راه اندازی طرح‌های دانش بنیان و نوآور استان و تکمیل زیرساخت‌های روبنایی و زیربنایی پارک‌های علم و فناوری دانشگاه‌های تربیت مدرس، پردیس صنعتی شریف، جهاد دانشگاهی، تجهیز برج نوآوری و پارک سلامت دانشگاه شهید بهشتی و ...

❖ خراسان جنوبی:

- بررسی و تصویب ۲۸ طرح متقاضی تسهیلات بند الف تبصره ۱۸ معرفی شده توسط پارک علم و فناوری استان با مجموع مبلغ ۸۹۲ میلیارد ریال در کمیته استانی بند الف تبصره ۱۸؛
- پرداخت تسهیلات به ۴۲ طرح دانش بنیان در حوزه فناوری اطلاعات از محل منابع وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به مبلغ ۳۳۶۰۰۰ میلیون ریال؛

❖ زنجان

- افزایش سرمایه صندوق پژوهش و فناوری استان با جذب سرمایه گذاران بخش خصوصی و صنایع بزرگ استان از ۳۰ میلیارد ریال به ۱۳۶ میلیارد ریال؛

❖ سمنان:

- جذب بالغ بر ۸۰۰ میلیارد ریال تسهیلات تبصره ۱۶ و معرفی به کمیته اشتغال شهرستان‌ها در جهت تامین مالی شرکت‌های فناور؛

❖ فارس:

- ۶۷ طرح از جانب پارک علم و فناوری استان فارس به مبلغ ۲۱۲ میلیارد تومان در کمیته استانی موضوع بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور مصوب و به بانک‌های عامل تجارت و آینده جهت پرداخت ارجاع گردیده که از این تعداد تنها ۱۴ طرح به مبلغ ۳۶۷ میلیارد تومان از مجموع ۱۴۷۰۷ میلیارد تومان سهمیه استانی بانک تجارت به عنوان بانک عامل منجر به عقد قرارداد و پرداخت به متقاضیان شده است.

❖ قزوین:

- تصویب تعداد ۱۳۴۳ طرح در کمیته استانی به مبلغ ۲۷۷۰۵ میلیارد ریال (بیش از ۳ برابر اعتبار ابلاغی استان) که در نهایت تعداد ۶۸۷ طرح به مبلغ ۹۲۲۵ میلیارد ریال توسط بانک‌های عامل پرداخت شده است.

❖ قم:

- اختصاص حداقل ۱۰ درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه ای استان برای طرح پروژه‌های دانش‌بنیان مولد و منجر به رشد اقتصادی در سطح استان و شهرستان‌ها (تصویب مبلغ ۳۳ میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان در شورای برنامه ریزی و توسعه استان وفق بند ۲ ماده ۳۴ ضوابط اجرایی بودجه ۱۴۰۱)؛
- اختصاص ۵ درصد اعتبارات تملک دارایی استان برای افزایش سرمایه صندوق غیر دولتی پژوهش و فناوری کریمه با توجه به الحاق گزاره و صندوق غیر دولتی پژوهش و فناوری موضوع ماده ۴۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور به تبصره ۳ بند ب ماده ۳۱ قانون احکام دائمی توسعه کشور؛

❖ کرمان:

- تصویب ۶۰۰ میلیارد ریال از اعتبارات سفر ریاست محترم جمهوری به کرمان برای توسعه زیرساخت‌های شهرک علم و فناوری و پیگیری برای تخصیص اعتبارات؛
- افزایش سرمایه صندوق پژوهش و فناوری استان به بیش از ۵۰۰۰ میلیارد تومان؛
- اختصاص ۱۵۷۴ میلیارد ریال از سر جمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه ای استان برای طرح (پروژه)‌های دانش‌بنیان مولد و منجر به رشد اقتصادی در سطح استان‌ها و شهرستان‌ها (موضوع اجرای بند ۲ تبصره ۳۴ ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۴۰۱)؛

❖ کرمانشاه:

- اختصاص و توزیع اعتبارات جزء ۲ ماده ۳۴ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ جهت ایجاد و توسعه زیرساخت‌های زیست بوم فناوری و نوآوری استان؛
- جذب اعتباری بالغ بر ۴۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل اعتبارات سفر ریاست محترم جمهور برای شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور استان؛

❖ مازندگان:

- اختصاص حداقل ۱۰ درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی به پارک علم و فناوری بر اساس بند ۲ ماده ۳۴ ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۴۰۱؛
- اختصاص سهم ۱۰۰ درصدی سهام عوارض ارزش افزوده دریافتی از هر یک از شرکت‌های فناور مستقر در پارک‌ها به همان پارک بر اساس آیین نامه اجرایی تبصره ۷ ماده ۳۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده؛

❖ هرمزگان:

- ایجاد ردیف تسهیلاتی از منابع بند الف تبصره ۱۸ برای شرکت‌های دانش بنیان و ارتقاء بهره‌وری واحدهای تولیدی (پرداخت تسهیلات تبصره ۱۸ قانون بودجه: ۱۰۷۸۸ میلیارد ریال)

❖ یزد:

- اختصاص اعتبارات استانی به مبلغ تقریبی ۴۷ میلیارد تومان برای اجرای پروژه‌های موثر و مهم حوزه دانش بنیان استان در اجرای بند ۲ ماده ۳۴ ضوابط اجرایی قانون بودجه ۱۴۰۱؛
- تخصیص نزدیک به ۵۰۰ میلیارد تومان تسهیلات تبصره ۱۸ به شرکت‌های فناوری و دانش بنیان؛
- تخصیص سهم ۳۵۰ میلیارد تومانی از تسهیلات تبصره ۱۶ به شرکت‌های فناور و دانش بنیان؛

۴-۱۱ برگزاری جلسات و دوره‌های ترویجی و آموزشی

معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری بلافاصله پس از ابلاغ قانون در ابتدای خرداد ۱۴۰۱، ترویج مفاد و حمایت‌های قانون جهش تولید دانش بنیان در جمعیت مخاطب آن یعنی شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان، پارک‌های علم و فناوری و واحدهای فناور مستقر در آن، دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی، سازمان‌های توسعه‌ای، صنایع و هلدینگ‌های بزرگ کشور و ... را به عنوان یکی از مأموریت‌های اصلی خود در نظر گرفت. به همین سبب، در یک سال گذشته رویدادها، دوره‌های آموزشی و جلسات ترویجی متعددی در راستای آشنایی مخاطبان با قانون جهش تولید دانش بنیان برگزار شده است که در ادامه تشریح خواهند شد:

- پس از طی شدن مراحل تصویب آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌های قانون جهش تولید دانش بنیان، کلیه معاونین، مدیران و دبیران ستادهای معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری در تاریخ ۲۳ بهمن ۱۴۰۱ در جلسه‌ای با مفاد قانون، حمایت‌های تعریف شده در آن و وظایف معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور آشنا شدند.

- معاونت توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری پس از آغاز فرایند اجرای برنامه اعتبار مالیاتی تا کنون ۱۳ دوره آموزشی شامل ۳ سمینار و ۱۰ وبینار با موضوع اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه برگزار کرده است که مجموعاً بیش از ۲ هزار شرکت دانش‌بنیان و غیردانش‌بنیان در آن‌ها حضور داشته‌اند. دوره آموزشی بعدی این معاونت در نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی برگزار خواهد شد.
- معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری با همکاری مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و صندوق نوآوری و شکوفایی ۱۱ دوره آموزشی را در موضوعات گوناگون مرتبط با قانون جهش تولید دانش‌بنیان از اسفند ماه ۱۴۰۱ تا کنون برگزار کرده است.

جدول ۱۵ - دوره‌های آموزشی مشترک معاونت علمی، مرکز تحقیقات و صندوق نوآوری و شکوفایی

ردیف	عنوان دوره	تاریخ برگزاری	محل برگزاری	مخاطبان
۱	رویکردها و جهت‌گیری‌های اصلی قانون جهش تولید دانش بنیان	۱-۳ اسفند ۱۴۰۱	صندوق نوآوری و شکوفایی	شرکت‌های دانش‌بنیان، غیردانش‌بنیان، پارک‌ها و کارگزاران معاونت
	نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبار مالیاتی طرح‌های تحقیق و توسعه			
	نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبار مالیاتی سرمایه‌گذاری			
۲	آشنایی با قانون جهش و نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبار مالیاتی	۱۵ اسفند ۱۴۰۱	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	شرکت‌های دانش‌بنیان، غیردانش‌بنیان، پارک‌ها و کارگزاران معاونت
۳	آشنایی با قانون جهش و نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبار مالیاتی	۶ اردیبهشت ۱۴۰۲	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	شرکت‌های دانش‌بنیان، غیردانش‌بنیان، پارک‌ها و کارگزاران معاونت
۴	آشنایی با قانون جهش و نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبار مالیاتی	۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۲	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	شرکت‌های غیردانش‌بنیان و کارگزاران معاونت
۵	رویکردها و جهت‌گیری‌های اصلی قانون جهش تولید دانش‌بنیان	۲۴-۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۲	صندوق نوآوری و شکوفایی	شرکت‌های غیردانش‌بنیان و کارگزاران معاونت
	نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبار مالیاتی			ویژه شرکت‌های عضو انجمن پلیمر
۶	نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبار مالیاتی	۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۲	نمایشگاه بین‌المللی نفت و گاز	ویژه شرکت‌های صنعت نفت و گاز
۷	نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبار مالیاتی	۳۱ اردیبهشت ۱۴۰۲	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	ویژه شرکت‌های غیردانش‌بنیان
۸	سیر تکامل قوانین حمایتی اقتصاد دانش‌بنیان	۱-۳ خرداد ۱۴۰۲	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	ویژه مشاوران و شبکه متخصصین حوزه اقتصاد دانش‌بنیان
	آشنایی با حمایت‌های قانون جهش تولید دانش‌بنیان			
	آشنایی با ابزارهای حمایت از تولید داخل			
	آشنایی با ابزارهای تامین مالی اقتصاد دانش‌بنیان			

			نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبارات مالیاتی تحقیق و توسعه و اعتبارات مالیاتی سرمایه‌گذاری
۹	آشنایی با چگونگی بهره‌مندی از حمایت‌های قانون جهش تولید دانش بنیان	۷ خرداد ۱۴۰۲	صندوق نوآوری و شکوفایی
۱۰	نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبارات مالیاتی تحقیق و توسعه و اعتبارات مالیاتی سرمایه‌گذاری	۷ خرداد ۱۴۰۲	صندوق نوآوری و شکوفایی
۱۱	نحوه برخورداری از حمایت‌های اعتبارات مالیاتی تحقیق و توسعه و اعتبارات مالیاتی سرمایه‌گذاری	۸ خرداد ۱۴۰۲	صندوق نوآوری و شکوفایی

- ۲ وینار در تاریخ ۲۰ و ۲۲ اسفند ۱۴۰۱ با موضوع پذیرش مطالبات شرکت‌های دانش بنیان بعنوان تضمین و منع رقابت بخش دولتی/عمومی با شرکت‌های دانش بنیان با حضور اعضای دبیرخانه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان به‌عنوان مدرس برگزار شد که طیف قابل توجهی از شرکت‌های دانش بنیان در آن شرکت داشتند.
- سازمان گسترش و نوسازی صنایع (ایدرو) بعنوان یکی از سازمان‌های توسعه‌ای زیرمجموعه وزارت صنعت، معدن و تجارت از شبکه‌ای گسترده در بین صنایع کشور و ظرفیت‌های قابل توجهی برای برقراری ارتباط بین صنایع و امتیازات قانون جهش تولید دانش بنیان برخوردار است. به همین دلیل، دبیرخانه شورا ضمن برقراری ارتباط با معاونت نوسازی و بهره‌برداری سازمان ایدرو ضمن آشناسازی مدیران این سازمان با حمایت‌های قانون جهش تولید دانش بنیان، به طور خاص اعتبار مالیاتی و سرمایه‌گذاری سازمان‌های توسعه‌ای، زمینه لازم برای معرفی صنایع به معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس‌جمهور در جهت نوسازی ماشین‌آلات از طریق برنامه ماشین‌سازی و حل مسائل و چالش‌های فناورانه صنایع از طریق عقد قرارداد تحقیق و توسعه با شرکت‌های دانش بنیان و برخورداری از اعتبار مالیاتی را فراهم ساخته است.
- دبیرخانه شورا با همکاری شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت در جهت آشنایی صنایع انرژی‌بر کشور با ظرفیت‌های قانون جهش تولید دانش بنیان برای بهینه‌سازی مصرف انرژی در این صنایع جلساتی را با حضور فعالین صنعت سیمان، صنعت آجر و صنعت پتروشیمی کشور ترتیب داده است که این صنایع را به عقد قراردادهای تحقیق و توسعه با شرکت‌های دانش بنیان با هدف کاهش مصرف سوخت و در عین حال، برخورداری از اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه ترغیب کند.
- دبیرخانه شورا با همکاری استان یزد در خردادماه ۱۴۰۲ مجموعه جلساتی را در شهر یزد با حضور صنایع استان، شرکت‌های دانش بنیان و واحدهای فناور مسقر در پارک علم و فناوری استان یزد و مسئولان دستگاه‌های اجرایی استان با هدف آشنایی با قانون جهش تولید دانش بنیان و چگونگی استفاده از حمایت‌های آن با تأکید بر اعتبار مالیاتی برگزار کرد.

بخش پنجم:
چالش‌های اجرای قانون

با وجود تقارن تصویب قانون جهش تولید دانش‌بنیان و تدبیر مقام معظم رهبری^{مدظله‌العالی} مبنی بر انتخاب شعار «تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» برای سال ۱۴۰۱ و در کنار آن تأکیدات ریاست محترم جمهوری بر همکاری همه‌جانبه کلیه دستگاه‌های اجرایی در راستای اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان و تحقق شعار سال، اما در یک سال گذشته همچنان چالش‌ها و مشکلات بزرگی بر سر راه اجرای این قانون وجود داشته است، که عمدتاً در دو محور ذیل بوده‌اند:

- عدم تخصیص بودجه
- تضعیف حمایت‌های قانون
- عدم تکمیل ضوابط دستگاهی
- عدم همکاری دستگاه‌ها

در ادامه هریک از این چالش‌های تشریح شده‌اند.

۵-۱ عدم تخصیص بودجه

منابع قانون جهش تولید دانش‌بنیان در بند «ص» تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور در سه محل تعیین شده است:

- عوارض صادرات مواد خام و نیمه خام
- مالیات بر عملکرد صادرات مواد خام و نیمه خام موضوع بند «ث» تبصره (۶) قانون بودجه ۱۴۰۰
- حقوق ورودی کلیه ماشین آلات کلیه ماشین آلات و تجهیزات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی
- اخذ تعرفه برق تجدیدپذیر از صنایع

عملکرد اجرای هر بخش در سال ۱۴۰۱ بصورت جداگانه توضیح داده شده‌است:

- در موضوع عوارض صادرات مواد خام و نیمه خام، گمرک جمهوری اسلامی ایران با اعلام ابهام در میزان مآخذ عوارض صادراتی، اخذ این موضوع را منوط به اعلام مآخذ مورد نظر در آیین‌نامه اجرایی این بند کرد.
- وزارت امور اقتصادی و دارایی (مسئول تهیه آیین‌نامه اجرایی بند مذکور) با اعلام ابهام در متن قانون، علی‌رغم تأکید چندباره کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی، حاضر به اعلام مآخذ

عوارض صادراتی در آیین نامه اجرایی این بند نشد و عملاً درآمدی در سال ۱۴۰۱ برای اجرای قانون جهش تولید دانش بنیان از این محل حاصل نشد.

- در موضوع مالیات عملکرد حاصل از صادرات مواد خام و نیمه خام موضوع بند «ث» تبصره (۶) قانون بودجه ۱۴۰۰ نیز سازمان امور مالیاتی تا بهمن ماه از اعلام رقم دقیق درآمد حاصل از این بند استنکاف کرد و از این محل نیز درآمدی برای قانون جهش تولید دانش بنیان حاصل نشد.
- در موضوع منابع حاصل از اخذ حقوق ورودی کلیه ماشین آلات و تجهیزات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی نیز علی‌رغم اختلافات بین گمرک و وزارت صنعت، معدن و تجارت و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان در خصوص فهرست مورد نظر این بند، نهایتاً در دی ماه ۱۴۰۱ گمرک درآمد حاصل از اجرای این بند را معادل ۲.۲ هزار میلیارد تومان اعلام کرد که تا پایان سال میزان ۱.۹ هزار میلیارد تومان آن برای اجرای قانون جهش تولید دانش بنیان تخصیص یافته و مبلغی برای افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی در نظر گرفته نشد.

- ضمناً مطابق با ماده (۱۶) قانون جهش تولید دانش بنیان و آیین نامه اجرایی آن، منابع حاصل از اجرای این ماده باید به میزان ۵۰ درصد در اختیار ساتبا، ۲۵ درصد در اختیار معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری و به میزان ۲۵ درصد در اختیار صندوق نوآوری و شکوفایی قرار گیرد تا در راستای اجرای تکالیف مندرج در قانون هزینه شود. اما علی‌رغم پیگیری‌های به عمل آمده و مکاتبات صورت گرفته با کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۴۰۲ مجلس شورای اسلامی، نه تنها سقف ردیف درآمدی حاصل از این قانون که مطابق با محاسبات انجام شده حدود ۱۵,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برآورد می‌شود، اصلاح نشده بلکه هیچ درآمدی به معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری و صندوق نوآوری و شکوفایی تخصیص داده نشده است. بدیهی است عدم تخصیص این منابع و مغایرت با نص صریح قانون، منجر به عدم حصول نتیجه مطلوب و دستیابی به اهداف مندرج در ماده (۵) آیین نامه اجرایی در سال جاری خواهد شد.

۵-۲ تضعیف حمایت‌های قانون

- با وجود همکاری و همدلی گسترده‌ای که در روند تدوین و تصویب آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی قانون جهش تولید دانش بنیان از سوی وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس وقت سازمان

امور مالیاتی کشور با معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری صورت پذیرفت، در میدان عمل مشاهده می‌شود که بدنه وزارت امور اقتصادی و دارایی با ارائه طرح‌هایی مانند طرح اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم به دنبال حذف یا بی‌اثر ساختن حمایت‌های مالیاتی تصریح‌شده در قانون جهش تولید دانش‌بنیان است. موضوعی که در دومین جلسه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان مطرح شد و در این خصوص، ریاست محترم جمهوری ضمن انتقاد از حذف یا محدودسازی شدید مشوق‌های مالیاتی تصریح‌شده در قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و قانون جهش تولید دانش‌بنیان در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم، تأکید کردند وزارت امور اقتصادی و دارایی باید با هدف جلوگیری از تضعیف حمایت‌های مالیاتی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و قانون جهش تولید دانش‌بنیان، در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم بازنگری لازم را انجام دهد.

- تکلیف وزارت امور اقتصادی و دارایی در بند (۵) جز «خ» ماده (۳) لایحه برنامه هفتم توسعه بر کاهش تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی به صورت سالانه ۱۰ درصد (در مجموع پنج سال ۵۰ درصد) علاوه بر بی‌اثر ساختن حمایت‌های مالیاتی قانون جهش تولید دانش‌بنیان موجب سلب اعتماد صنایع و شرکت‌های بزرگ کشور نسبت به سرمایه‌گذاری در حوزه تحقیق و توسعه خواهد شد.

۵-۳ تکمیل ضوابط دستگاہی

- یکی از ابعاد مهم قانون جهش تولید دانش‌بنیان، موضوع هدایت منابع مالی موجود در شبکه بانکی کشور به سمت تولید دانش‌بنیان است که این امر در بند «الف» ماده (۱۸) در قالب سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و صندوق نوآوری و شکوفایی امکان‌پذیر شده است. لازمه اجرایی‌سازی ماده مزبور، تدوین و ابلاغ ضوابط سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و صندوق نوآوری و شکوفایی از سوی بانک مرکزی است و بدون آن عملاً جذب سرمایه از شبکه بانکی کشور به مسیر تولید دانش‌بنیان (در قالب سرمایه‌گذاری) ممکن نیست. با توجه به اهمیت موضوع، مطابق با مصوبه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان در جلسه ۱۴۰۱/۱۰/۲۰، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف شد در اسرع وقت ضوابط سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و صندوق

نوآوری و شکوفایی را تدوین و نسبت به ابلاغ ضوابط آن اقدام کند.^۱ اما بانک مرکزی تا کنون ضوابط مورد نیاز سرمایه گذاری بانکها را ابلاغ نکرده است.

- به موجب ماده (۵) آیین نامه اجرایی بند «الف» ماده (۱۷) قانون جهش تولید دانش بنیان، صندوق های پژوهش و فناوری اجازه یافته اند تا در چهارچوب ضوابط تعیین شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار به عنوان مدیر در صندوق های سرمایه گذاری جسورانه، صندوق های سرمایه گذاری خصوصی، صندوق های پروژه و سکوی های تأمین مالی جمعی فعالیت کنند. با این حال، سازمان بورس و اوراق بهادار با گنجانیدن محدودیت مالکیت صندوق های پژوهش و فناوری در صندوق های مذکور برای ایفای نقش مدیر، عملاً استفاده از این امکان را برای صندوق های پژوهش و فناوری غیرممکن ساخته است.
- به موجب ماده (۸) آیین نامه اجرایی بند «ب» ماده (۱) قانون جهش تولید دانش بنیان، بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف به تدوین سازوکار ارائه بیمه فعالیت های مرتبط با پژوهش، فناوری و نوآوری شده است که تا کنون اقدامی از سوی این نهاد در این مورد انجام نگرفته است.
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در راستای پیگیری مواد مرتبط با پارک های علم و فناوری در قانون جهش تولید دانش بنیان اعلام کرده است که باید ضوابطی را در خصوص «اعطای سند اعیانی به واحدهای فناور» و «واگذاری حق بهره برداری مالکانه و اذن در انتفاع اراضی پارک های علم و فناوری» را تدوین و ابلاغ کند. اما با این حال، با گذشت یک سال از ابلاغ قانون هنوز ضوابط مذکور ابلاغ نشده اند.

۵-۴ عدم همکاری دستگاهها

- مطابق بند «الف» ماده (۱) قانون جهش تولید دانش بنیان، کلیه دستگاه های اجرایی موظف به اعلام فهرست اقلام راهبردی حوزه فعالیت خود به شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان هستند. این اقلام به عنوان اصلی ترین نیازهای دستگاه های اجرایی، مهم ترین بخش «فهرست موضوعات اولویت دار ملی» را تشکیل خواهند داد و از این طریق مصادیق اصلی سرمایه گذاری در طرح های فناورانه موضوع بند «ت» ماده (۱۱)، بند «ت» ماده (۱۷) و بند «الف» ماده (۱۸) مشخص خواهد شد. علی رغم اهمیت موضوع و پیگیری های مکرر دبیرخانه

^۱ شایان ذکر است که بر اساس تبصره (۱) ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت ها و موسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری ها و اختراعات موضوع تصویب نامه شماره ۸۴۳/۸۶۸۴۳/ت/۵۹۹۳۹ هـ مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۲۴، مصوبات راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان برای دستگاه های اجرایی لازم الاجرا است

شورا، دستگاه‌های اجرایی مشارکت بسیار پائینی در اعلام فهرست اقلام راهبردی حوزه فعالیت خود داشته‌اند و تنها ۱۷ دستگاه اجرایی فهرست مذکور را به دبیرخانه ارسال کرده‌اند. این در حالی است که کوتاهی در عمل به این تکلیف قانونی، تعیین موضوعات اولویت‌دار ملی را با تأخیر بسیاری رو به رو خواهد کرد.

- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری علی‌رغم وظایف و تکالیف متعددی که در قانون جهش تولید دانش‌بنیان، بخصوص در زمینه پیگیری مواد مرتبط با پارک‌های علم و فناوری برای این دستگاه تعریف شده است، در سال ۱۴۰۱ از خود عزمی جدی برای تحقق این اهداف نشان نداد و به همین سبب، پیگیری تکالیف مرتبط با پارک‌های علم و فناوری در سایه بی‌توجهی این وزارتخانه روی زمین مانده است. از جمله این موارد می‌توان به صدور سند مالکیت اعیانی برای ساختمان‌های احداث شده در پارک‌ها توسط شرکت‌ها، معافیت کارکنان پارک‌های علم و فناوری از مالیات حقوق، پیگیری عضویت رئیس پارک‌های علم و فناوری استان‌ها در شورای توسعه و برنامه‌ریزی استان و ... اشاره کرد.

- با وجود آنکه در شرح وظایف ستاد نیز مکرراً بر پیشبرد اقدامات اجرایی بر اساس برنامه‌های عملیاتی دستگاه‌ها تأکید شده است، اما به نظر می‌رسد که مسیر حرکت دستگاه‌ها در این زمینه دچار انحراف شده و پیشبرد اقدامات و برنامه‌ها جای خود را به تدوین برنامه‌های پیشنهادی و تلاش برای تصویب آن‌ها در هیئت دولت داده و این موضوع را به یکی از تنگناهای مهم قرارنگرفتن دستگاه‌ها در مسیر تحقق شعار سال تبدیل کرده است. در اینجا ذکر دو نکته درباره وضعیت کنونی لازم به نظر می‌رسد.

- اولاً در موارد بسیاری مفاد متون پیشنهادی ارتباط چندانی با شعار سال ندارند و دستگاه‌ها تلاش کرده‌اند تا از فرصت پیش‌آمده برای رفع تنگناها و مسائل مختلف خود با استفاده از تصویب این پیشنهادات در دولت استفاده کنند. به همین سبب، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور نیز ضمن تأکید بر وجود اشکالات فنی و حقوقی متعدد در متون پیشنهادی، هشدار داده است که حرکت در این مسیر می‌تواند در نظام مقررات‌گذاری کشور اختلالاتی جدی ایجاد کند.

- ثانیاً همانطور که از وضعیت عملکرد دستگاه‌ها در سه ماهه نخست سال ۱۴۰۱ مشخص است، فرایند تدوین برنامه‌های حمایت از تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین خود بعنوان عملکردی در راستای تحقق شعار سال مطرح شده و دستگاه‌ها بخش زیادی از مساعی

خود را صرف تدوین و تصویب این پیشنهادات کرده و از آن بعنوان یکی از اقدامات شاخص خود در راستای تحقق اهداف تعیین شده در سال ۱۴۰۱ یاد می کنند؛ البته بسیاری از دستگاه ها هنوز در این زمینه هم اقدامی انجام نداده اند.

مولای متقیان امام علی علیہ السلام:

براستی که دانش،

مایه حیات دل‌ها،

روشن‌کننده دیدگان کور

و نیروبخش بدن‌های ناتوان است.